

DOĞAN KARDEŞ KİTAPLIĞI

İran masalları

Çeviren: Mehmet Kanar

DOĞAN KARDEŞ KİTAPLIĞI - 33

— okul ağı —

İran Masalları

FARŐA ASLINDAN ÇEVİREN:

MEHMET KANAR

Doğan Kardeş Kitaplığı - 33
-okul ağı-
ISBN 975-363-396-3

İran Masalları
Çeviren: Mehmet Kanar

1. baskı: 2000 adet, İstanbul, Kasım 1995

Yayına Hazırlayan: Hilmi Tezgör
Tasarım: Mehmet Ulusel
Ofset Hazırlık: Arzu akan
Düzelti: Sezar Atmaca
Yayın Koordinatörü: Aslıhan Din
Baskı: Altan Matbaacılık Ltd. şti.

© Yapı Kredi Yayınları Ltd. şti., 1995
Türkçe evirinin tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Yayınları Ltd. şti.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi, No: 285 Beyoğlu 80050 İstanbul
Telefon: (0-212) 293 08 24 Faks: (0-212) 293 07 23

İÇİNDEKİLER

Subhî-yi Mühtedî

- Tilki ile Horoz • 7
- Seyyar Satıcı • 9
- Kuyruksuz Çakal • 17
- Yalancı Keçi • 23
- Gonca Gül • 36
- Keçeli • 47
- Sarı Gül • 57

Firdovs-i Vezîrî

- Ateş Perisi • 65
- Kara Tay • 68

Sâdık Hidâyet

- Hayat Suyu • 71

Gulâmırızâ Sutûde

- Periler Padişahının Kızı • 91

Nâdir İbrâhimî

Yağmur, Güneş ve Çini Masalı • 95

Şekûr-i Lûtfî

Dünyanın En Temiz Evine

Sahip Olmak İsteyen Kadın • 105

Mehdoht Dovletâbâdî

Peri • 107

Anonim

Hiçler Şehrinin Kızı • 109

Subhî-yi Mühtedî

TILKI İLE HOROZ

Bir zamanlar görmüş geçirmiş bir horoz vardı. Bu horoz birkaç kez tilkiye yakalanmış, ama her defasında zekâsını kullanarak tilkinin pençesinden kurtulmuştu.

Bir gün köyün dışında yem aramakla meşgulken, uzaktan bir tilkinin koşa koşa geldiğini gördü. Kaçıp kendini köye atmaya fırsat bulamadı. Çaresiz, biraz ötede bulunan yaşlı bir çınar ağacının dalına kondu.

Tilki ağacın altına gelerek: "Horoz kardeş, niçin beni görünce ağaca uçtun?" diye sordu.

Horoz da "Aşağı inip boynuna sarılmamı mı bekliyordun?" diye cevap verdi.

Tilki "Evet, yoksa haberin yok mu? Padişah çarşı pazara tellal çıkartmış. 'Biz yaşadıkça hiçbir canlı kendisinden daha zayıf olana zulmetmeyecek. Bundan böyle kurtla koyunun bir çeşmeden su içmesi, güvercinle doğanın bir yuvada uyuması gerek' demiş. Mademki ferman böyle, sen de aşağıya in. Beraber dolaşalım" dedi.

Horoz "Birlikte gezip dolaşmak güzel, ama iki kişiyle değil. Sen biraz bekle. Bize doğru rüzgâr gibi koşa koşa gelen şu iki üç canlı da gelsinler, o zaman birlikte dolaşalım" dedi.

Tilki "Bunlar nasıl canlılar?" diye sorunca, horoz

“Vücutları kurda benziyor. Ama kulak ve kuyrukları kurdun kulak ve kuyruğundan daha uzun” diye cevap verdi.

Tilki, gelenlerin sürüye ait köpekler olduğunu anlar anlamaz kaçmaya başladı.

Horoz “Niçin kaçıyorsun?” diye sordu.

Tilki “Çünkü sürünün köpekleriyle aram pek iyi değil” dedi.

Horoz “Padişahın, hiçbir canlı diğer bir canlıya zulmetmeyecek” diye tellal çıkarttığını söyleyen sen değil misin?” diye sordu.

Tilki “Elbette benim, ama bunlar o sırada kırdarlarmış. Padişahın fermanından haberleri yok. Beni yakalarlarsa parça parça ederler” dedi ve hemen gözden kayboldu.

SEYYAR SATICI

Bir zamanlar, karısı ve Behram adındaki süt çocuğuy-la beraber yaşayan bir seyyar satıcı vardı. Daha çocuğu süttten kesmemişlerdi ki seyyar satıcı öldü. Karısı bir daha evlenmedi ve oğlunu büyütmele meşgul oldu. Oğlu on sekiz yaşına gelinceye kadar evinde olanı ve kocası zamanında biriktirdiği her şeyi sattı, harcadı. Artık kala kala, yokluk günleri için ayırdığı üç yüz dirhemlik gümüş paradan başka bir şey kalmamıştı.

Bir gün sabahleyin uyandı. Behram'a seslenerek "Evladım, baban öleli, annen de dul kalalı on altı yıl oldu. Tanrıya şükür ki ne yapıp yapıp dişimi sıktım, ağzıma koca lafı almadım ve seni bu günlere getirdim. Şimdi hayatını kazanıp, babanın mesleğini ele alman lazım. Pazara gidip bir yerden bir şeyler alarak, öte tarafta satmalı, böylelikle geçineceğimiz parayı kazanmalısın" dedi. Sonra raftan para kesesini aldı; ağzını açıp Behram'a yüz dirhem verdikten sonra "Bunu al ve alışverişe git" dedi. Behram parayı alarak evden çıktı. Şehir meydanı ve çarşısından geçti, pazaryerine geldi. O yana bu yana bakınıp alışveriş peşinde dolaşırken bir yere vardı. İki üç delikanlı zavallı bir kediyi torbaya koymuşlar, nehre atmaya götürüyorlardı. Zavallı kedi de korkudan miyavlıyordu. Kedinin haline çok acıdı, yanlarına gelip: "Niye boş

yere zavallı hayvanı üzüyorsunuz? Torbanın ağzını açıp, bırakın. Nereye isterse gitsin” dedi. Oradakiler “Çok acıdıysan, yüz dirhem ver bize, kedi senin olsun” dediler. Kedi Behram'a baktı, ayağını öptü, ayak bileklerine süründü. Sonra “iyilik unutulmaz” dedi ve gitti. Daha sonraları ara sıra Behram'a uğradı.

Behram akşama doğru yorgun argın eve geldi. Annesi “Anlat bakalım, ne yaptın? Ne alıp, ne sattın?” diye sordu. Behram başından geçeni annesine anlattı. Annesi de o gece hiçbir şey söylemedi. Ertesi sabah annesi “Evladım, bir hayvanı beladan kurtardın. İyi bir iş yaptın. Hayvanlar bizden önce dünyaya geldiler. Zararı dokunmayan ve bizim yardımcımız olan hayvanlara, zor durumlarında yardımcı olmalıyız. Ama kendi yaşam ve geçimimizi de düşünmeliyiz. Bugün sana yüz dirhem daha veriyorum. Haydi alışverişe git” dedi. Behram “peki” diyerek parayı aldı ve evden çıktı. Şehir meydanına daha varmamıştı ki, birkaç delikanlının bir köpeğe tasma taktıklarını, zavallı hayvanı çekip dövdüklerini ve şehrin suruna götürüp atmak istediklerini gördü. Behram köpeğin haline çok acıdı. Yanlarına gelerek “Bu vefalı hayvanı incitmeyin. Tasmayı boynundan çıkarın, bırakın gitsin” dedi. Oradakiler “Bu hayvana çok acıyorsan, satın al, serbest bırak” dediler. Behram yüz dirhemi verdi ve köpeği serbest bıraktı. Köpek iki üç defa Behram'ın etrafında döndü, kuyruğunu salladıktan sonra “Ey temiz süt emmiş insanoğlu. İyilik yaptın, iyilik bulacaksın” dedi. Köpek daha sonra ara sıra Behram'a uğradı.

O akşam da başı önde, elleri boş eve gitti. Annesinin bir gün önce söylediği sözleri biraz daha sert buldu. Annesi üçüncü kez ona yüz dirhem vererek “Artık bugün alışveriş günü” dedi. Behram yüz dirhemi alarak evden çıktı. Akşama kadar dolaştıysa da alışveriş yapmadı. Yoruldu. Biraz dinlenip yorgunluğunu çıkarmak için bir duvar kenarına gitti. İki üç kişinin ellerinde bir kutuyla odun toplayıp, kutuyu ate-

şe atmak istediklerini gördü. Yanlarına gelerek “Yakmak istediğiniz bu kutuda ne var?” diye sordu. “Güzel renkli, desenli bir hayvan” dediler. “Ateşe atmayın, bırakın gitsin” dedi. “Hayvana acıdıysan yüz dirhem ver, bu kutu senin olsun. Ne istersen yap” dediler. Behram kendini alamadı. Yüz dirhemi verip, kutuyu aldı. Kapağını açmak isteyince “Burada kapağı açma. Şehir dışına götür” dediler. Behram kutuyu şehir dışına götürdü. Kapağını açınca, içinden büyük bir yılan çıktı. Korktu. Kaçmak isteyince, yılan “Nereye gidiyorsun? Sen bana kötülük yapmadın. Beni yanmaktan ve ölümden kurtardın. Biz hiçbir zaman bize zararı dokunmayanları sokmayız. Haydi, işine git” dedi. Behram üzgün üzgün bir köşeye ilişti. Çünkü son yüz dirhemi de vermiş ve yılanı kurtarmıştı. O akşam annesine ne cevap vereceğini düşünüp duruyordu. Yılan oğlanı böyle görünce bir derdi olduğunu anladı. “Niçin böyle düşünceli ve üzgünsün?” diye sordu. Behram başından geçenleri yılanla anlattı. Yılan “Ben çaresini bulurum. Babam, yılanların başkanıdır. Benden başka da çocuğu yok. Üstelik beni çok sever. Seni onun yanına götüreyim. Beni nasıl kurtardığını, sen olmasaydın yanıp kül olacağımı ve ocağının söneceğini söyleyeceğim. Sözlerimi bitirdiğim zaman sana ‘Bu iyiliğin karşısında ne dersen sana vereyim’ diyecektir. Sen ‘Süleyman yüzüğü’ de. Sana başka bir şey vermek isterse ‘istemem, yalnız söylediğimi isterim’ de” dedi.

Yılan Behram’ı babasının yanına götürdü. Başına gelenleri baştan sona kadar anlattı. Oğlunun kurtulmasına çok sevinen başkan yılan, Behram’a “Yaptığın bu iyilik karşısında ne dersen dile, sana vereyim” dedi. Oğlan “Ben hiçbir şey istemiyorum. Ama bana bir şey vermek istiyorsan Süleyman yüzüğünü ver” dedi. (Süleyman yüzüğünün üzerine büyük bir tılsım işlenmişti.)

Başkan yılan “Sen Süleyman yüzüğünü nereden

biliyorsun? Bu yüzük babadan oğula bana kadar geldi. Bana, yüzüğü yabancıya vermememi tembihlediler. Verirsem şeytanın haberi olur. Onu eline geçirir ve dünyayı altüst eder. Bu yüzük, kalbi temiz ve yürekli birinin elinde bulunmalı” dedi. Oğlan “belki ben olurum” dedi. Uzun konuşmalardan sonra, başkan yılan, yüzüğü oğlana verdi ve “Kimseye yüzüğün yanında olduğunu söyleme. Her zaman onu yanında, kimsenin bilmediği bir yerde sakla” diye sıkı sıkı tembih etti.

Behram, Süleyman yüzüğünü aldı. Başkan yılanla vedalaştıktan sonra yanından ayrıldı. Kapıda küçük yılan oğlanın yanına gelerek “Bu yüzüğün ne işe yaradığını sormadın mı?” dedi. Oğlan “Hayır” diye cevap verdi. Yılan “Peki, unutma, bu yüzüğü orta parmağına takıp, elini üstüne sürersen, yüzüğün kaşından bir zenci çıkar. Ondan kuş sütü bile istesen, dileğini yerine getirir” dedi.

Behram çok sevindi. Karnı aç olduğu için ilk denemeyi yaptı. Yüzüğü orta parmağına taktı. Kişmişli pilav diledi. Birden bir zenci belirip, bir tabak dolusu kişmişli pilav hazırladı. Behram karnını iyice doyurduktan sonra eve gitti. Çok geç kaldığından annesi merak etmişti. Eve gelince annesi “Niçin geç geldin? Şimdiye kadar nerdeydin? Ne yapıyordun?” diye sordu. Behram başından geçenleri bir bir annesine anlattıktan sonra “Artık bundan böyle bir elimiz yağda, bir elimiz balda olacak” dedi. Annesi çok memnun oldu ve “Peki, şimdi ne yapmak istiyorsun?” diye sordu. Oğlan “önce bu kulübeyi yıkıp, yerine yüksek bir saray yapacağım” dedi. Annesi “Hayır, bu kulübeyi bırak. Benimle babanın hayatı burada geçti. Güzel anılarımız burada kalsın. Sen öbür tarafta yap sarayı. Ben burada olayım, sen de orada” dedi. Behram “peki, öyle olsun” dedi ve yüksek bir saray yaptı. Arzu ettiği her şey yerine geldi. Behram, hayatını düzene soktu. Güzel güzel yemekler yiyor, güzel giysiler giyiniyor-

du. Eksik olan tek şeyi, iyi bir eştı. Bir gün padişahın sarayının önünden geçerken, gözü sarayın penceresinden bakan padişahın kızına ilişti. Kendi kendine, bana layık olanı, bu kızdır" dedi. Eve gelip, annesini kızı istemeye gönderdi. Annesi muhafızların önünden geçtikten sonra padişahın odasına geldi. Padişahın perdedarına "Şahı görmek istiyorum" dedi. Perdedar şaha gidip söyledi. Şah da Behram'ın annesini çağırdı. "Ne söyleyeceksin?" diye sordu. Kadın "Kızını oğluma istemeye geldim" dedi. Padişah "Oğlun kim?" diye sordu. Annesi "Benim oğlum zengin bir delikanlıdır" dedi. Padişah "Ben her yabancıya kız verir miyim? Kızımı isteyenin, önce çok zengin olması lazımdır. Ayrıca, kızımın süt parası olarak yedi deve yükü altın ve gümüş, kızımın tacına takmak için yedi elmas düğme, yedi küp altın, düğün gecesı için yedi altın işlemeli inci vermelidir" dedi. Kadın "Ey padişah, bunlar bir şey değil. Ne istersen hazırdır" dedi. Padişah "Peki gel, kızı götür" dedi.

Oğlan, istenilen her şeyi Süleyman yüzüğü yardımıyla hazırladı. Kızı evine getirdi. Yedi gün yedi gece düğün yapıldı. Şehir donatıldı. Sonunda oğlan, padişahın damadı oldu.

Öte yandan, Turan padişahının oğlu da aynı kızı seviyordu. Birkaç defa da kızı istetmişti. Herkes, onun bu kızı istediğini biliyordu. Kızı, kendi şehirlerinde bir seyyar satıcıya verdikleri zaman çok şaşırđı. "Bu oğlan kimdir? Nasıl oldu da padişah kızını bir seyyar satıcıya vermeye razı oldu?" diye merak kapıldı. Araştırmalardan sonra o çocuğun, padişahın kendisinden istediğı altın, gümüş ve mücevherleri verdiğini öğrendi. Kendi kendine "Bu zenginliğe nasıl geldiğini ve kızı nasıl aldığını anlamalıyım" dedi. Yaşlı bir büyüğü kadına çok para vererek onu bu şehre gönderdi. Ve "Git, bu işin aslını araştıır. Bir seyyar satıcı nereden bu zenginliğe kavuşmuş, anla bakalım. Eğer kızı bana getirebilirsen, sana ağırlığınca gümüş veririm" dedi. İhtiyar kadın yola koyuldu. Şehre geldi. Seyyar satıcı

ile kızın sarayını öğrendi. Bir gün gelip, kapıyı çaldı. Cariyeler gelip kapıyı açtılar. Ve "Kimi istiyorsun?" diye sordular. Kadın "Bu sarayın sahibini görmek istiyorum" dedi. Onu, padişahın kızının yanına götürdüler. Sonra "Ben garip bir ihtiyar kadını. Yoldan yeni geldim. Bana burada kalacak yer verin. Yorgunluğum çıkar çıkmaz yola koyulacağım" dedi. Padişahın kızı "Pekâlâ, kaç gün kalmak istersen burada kal" dedi. İhtiyar kadın, yumuşak ve dalkavukça sözlerle kızın gönlünü aldı. Cariyeler arasına girerek, sonunda yavaş yavaş kızın sırdaşı oldu. Kızın gönlünü adamakıllı ele geçirdiğinde bir gün ona "Baban padişah olduğu halde, bir seyyar satıcı olan kocanın bu zenginliğe nasıl geldiğini anlamadın mı?" dedi. Kız "Hayır" dedi. Kadın "Bilmen gerekir. Ona sor, bir gün işine yarayabilir" dedi. Akşam olup da kız yatak odasına gidince, oğlana "Bir seyyar satıcıdan fazla bir şey değilsin. Bu zenginliğe nereden kavuştun?" diye sordu. Oğlan öfkeli ve kızın "bunları bilmen gerekmez" diye sert cevap verdi. Kız, oğlanın bu cevabına çok gücendi. Aralarına soğukluk girdi. Sonunda oğlan yüzük hikâyesini ona anlatmak zorunda kaldı. Ve "Şimdi yüzük yatak odamızın rafında" dedi. Ama bu sırrı kimseye söylememesini sıkı sıkı tembih etti. Kız bu sırrı öğrenince, ihtiyar kadına anlattı. İhtiyar kadın, herkesin meşgul olduğu bir gün odaya girdi ve raftan yüzüğü alarak Turan padişahının oğluna götürdü.

Turan padişahının oğlu yüzüğü ele geçirdiği vakit, zenciden saray ve padişahın kızını kendisine getirmesini istedi. Zenci de hemen dileğini yerine getirdi. Turan padişahının oğlu, kızını görünce çok sevindi ve hemen düğün yapılmasını istedi. Fakat kız güler yüz göstermedi. Uzun konuşmalardan sonra kırk gün mühlet istedi ve kırk gün dolunca ne isterse yapacağına söz verdi.

Öte yandan ihtiyar kadının yüzüğü götürüp, sarayla kızın Turan padişahının yanına gittiği gün,

Behram da atıyla saraya geldi. Ama sarayın yerinde yeller esiyordu. Karısı da yoktu. Doğru annesinin kulübesine gitti, ona sordu. Yüzüğü çaldıklarını, bu işi Turan padişahının oğlunun yaptığını anlayınca çok üzüldü, bitkin düştü. Şehrin bir kenarına gitti. Harap olmuş bir köşkün kenarına oturdu. Başını dizine dayamış ve ne yapacağını bilmediği için şaşırıp kalmıştı. Bu sırada, ara sıra ona uğrayan yılan, köpek ve kedi yanına geldiler. Başına bir bela geldiğini anlattılar. Yılan, kediyle köpeğe "Bu adamın bize çok iyiliği dokundu, bizi ölümden kurtardı. Ben görevimi yaptım. Şimdi sıra sizin. Gidip Turan'dan yüzüğü getirin" dedi. Köpekle kedi yola koyuldular, onların ardından da Behram gitti. Birkaç gün sonra Turan şehrine geldiler. Padişahın oğlunun saray ve bahçesinin kapısına geldiler. Köpek dışarıda kaldı. Kedi saraya girdi ve kızı, padişahın oğlunun sarayında gördü. Kız تنها bir yerde ona "Turan padişahının oğlu yüzüğü her zaman koltuğun altında saklar. Uyuduğu zaman da, kimse çalmasın diye ağzına koyar. Kırk gün dolmadan, en kısa zamanda yüzüğü ağzından almalısınız" dedi.

Kedi bunların tümünü köpeğe söyledi. Köpek de kediye, yüzüğün padişahın oğlunun ağzından nasıl alacağını anlattı. Ertesi akşam, köpek kediyle birlikte padişahın oğlunun sarayına gitti ve bir köşeye saklandılar. Kedi de, köpeğin öğrettiği gibi mutfakta pusuya yattı ve bir fare yakaladı. Fare kedinin pençesine düşünce, kedi "Bak, şimdi boğazını sıkıp, seni dişlerimin arasında parçalayabilirim. Ama yaşamak istiyorsan, dediğim işi yapmalısın. Dinle şimdi. Kuyruğunu bibere batırıp benimle beraber padişahın oğlunun yatak odasına gideceksin. Sonra hapşırması için kuyruğunu onun burnuna süreceksin" dedi. Hangi şartlarla olsun canını kurtarmak isteyen fare "Peki, bu işi yapacağım" dedi. Kedi önden gidip, kapıyı açtı, dışarı çıktı. Sonra fareyle köpek odaya girdiler. Padişahın oğlu uyuyordu. Fare yavaşça göğsüne çıktı. Kuyruğu-

nu padişahın oğlunun burnuna sürttü. Padişahın oğlu öyle bir hapşırıldı ki, yüzük ağzından havaya uçtu. Köpek yüzüğü havada yakalayıp bahçeye koştu. Fare de kaçıp bir deliğe girdi. Kedi ise önceden gitmişti. Köpek şehrin kapısından çıkarken arkalarından Behram'ın geldiğini gördü. Çok sevindi ve yüzüğü eline verdi. Behram hemen yüzüğü orta parmağına taktı. Kendisi, karısı ve dostlarıyla birlikte eski yerlerine gitmeyi diledi. Turan padişahının oğlu daha kendisini toparlayamamıştı ki, ne yüzükten, ne de kızıdan bir haber olduğunu gördü. Kendisine bir oyun oynayıp, yüzüğü ağzından aldıklarını anladı.

Behram karısına "Seni kim aldattı?" diye sordu. Karısı da hepsini Behram'a anlattı. Behram "Bir ihtiyar kadının tatlı diline aldanıp hem bizi, hem de kendini üzmemelisin" dedi. Karısı pişman oldu ve "Artık aldanmayacağım" dedi.

Behram, yaşamı için ne dilediyse tümü gerçekleşti. Yabancıнын eline geçmesin diye de yüzüğü denizin dibine attı.

KUYRUKSUZ ÇAKAL

Bir zamanlar Mehziyar adında yoksul mu yoksul bir adam vardı. Her zaman, doycak kadar ekmek yiyip, üç beş kuruş biriktirmeyi ve günün birinde hacca gitmeyi arzuları. Nasıl olduysa bir gün arzusu gerçekleşti. Kışın soğuk mu soğuk günlerinden birinde geceleyin kulübesinde otururken, dişi bir keçi sürüden ayrılarak ona sığındı. Boynuzuyla kulübenin kapısını çaldı, kapıyı açtı ve içeri girdi. Mehziyar keçiyi eve aldı, ona baktı. İki üç ay sonra keçi ikiz doğurdu. Yavru keçiler de bir yıl sonra ikiz doğurdular. Mehziyar böylelikle bir sürüye sahip oldu. Ev ve bahçe yaptırdı. Sonunda zengin bir adam oluverdi. Ama acımasız bir insandı. Yoksul ve çaresizlerin elinden tutmuyor, kuruş üstüne kuruş biriktiriyor, kuruşları lira yapıyor, liraları gümüşe, daha sonra da altına çeviriyordu. Evinde pek çok tavuk ve horozu vardı. İstedığı zaman kesip yemek için bunların tümü semirmiş ve etliydi.

Bir gün tavuk ve horozların azaldığını fark etti. Belki de tavuk ve horozlara dadanmış bir çakal vardı. Her gece bahçeye giriyor, horoz ve tavuklardan bir ikisini götürüyor, boğduktan sonra yiyordu. Mehziyar, bu işi kimin yaptığını bilmiyordu. Çünkü çakal, tavuk ve horozu kapıp kaçmakta üstattı.

Sonunda Mehziyar tavuk ve horozların yerini de-
ğiştirip, onları ağıla gütürdü. Keçi ve koyunları da
bahçeye çıkardı. Çakal bu kez de çalmaya gelip, tavuk
ve horozların yerinde keçiyle koyun görünce çok bo-
zuldu. Bir kurtla arkadaş olup, tavuk ve horoz yerine,
kurdun yardımıyla koyun ve keçi yemeyi düşündü.
Ama kurdun işbozanlık yapıp, daha ilk geceden ken-
disinin rezil olması düşüncesine kapıldı. Bu düşünce-
sinden vazgeçip, hiçbir şey söylemedi. Mehziyar'ın
hacca gitmek istediğini anlayıncaya kadar düşünüp
taşındı.

Bir gün sabah erkenden elini yüzünü yıkadı, te-
mizlendi ve doğru Mehziyar'ın evine gitti. El etek öp-
tükten sonra diz çöküp oturdu.

Adam "Ne var, çakal? Ne diyeceksin? Niçin gel-
din?" diye sordu. Çakal "Bir selam vermek istedim.
Ayrıca, hacca gitmek düşüncesinde olduğunu duy-
dum. Eğer beni hizmetçi olarak alırsan, ücretle çalışı-
rım. Burada yapılacak işin varsa, bana ısmarla. Ben
yaparım. Aklın arkada kalmaz" dedi.

Mehziyar düşündü; kendi kendine "Sürümü götü-
rüp yemesin diye kimin eline bırakacağımı düşünüp
duruyordum. İnsana bırakacak olsam, baharda yavru-
layan bin koyundan en az yüz tanesini kendine ayı-
rır. Şimdi iyi ki, sürüme bakmaya çakal geldi" dedik-
ten sonra, "Ey çakal! Seni de hacca götürmeyi çok is-
terdim. Sen kuyruğunla, ben de sakalımla orayı sü-
pürürdük. Ama burada kalıp, sürüme bakarsan daha
iyi olur. Ben döndüğüm zaman seni oraya gönderi-
rim" dedi. Çakal çok sevindi ve "pekâlâ, şimdi işe
başlıyorum" dedi.

Mehziyar birkaç gün sonra sürüyü çakala teslim
etti ve koyunlar ne kadar "Ey Mehziyar! Çakal, kurt
cinsidir. Bizi yer!" diye feryat ettilerse de yol hazırlığı
yaptı; "Kurt cinsinden her hayvan koyun yer mi hiç?
Köpek de kurt cinsinden, peki niye sizin koruyucu-
nuz?" dedi.

Mehziyar bir gün binek hayvanına binip yola çıktı.

Çakal gelip koyunlara şöyle bir göz attıktan sonra, çocukluğundan beri arkadaşı olan kurdu aramaya gitti. Durumu ona anlatıp, koyunların yanına getirdi. O gün beş koyunu, karınlarını parçalayarak yediler. Keçiler bunu gördükleri vakit, daha akıllı olduklarından içeri dalıp sürüye karıştılar. Ama tembel koyunlar bir bir kurtla çakala yem oldular.

Günler geçti, aylar geçti ve ertesi yıl geldi. Kervan öncüsü çarşı pazarda, yolcuların sağsalim döndükleri müjdesini verdi. Çakalı, Mehziyar'a ne cevap verip ne diyeceği düşüncesi aldı. Daha bir fikir bulup, çaldığı minareye kılıf hazırlamamıştı ki, Mehziyar çıkageldi ve doğru koyunların yanına gitti.

Çakal ağlamaya sızlanmaya başladı: "Ey adam! Biliyor musun, senden sonra başımıza neler geldi? İlk ay, kervanın veba salgınına yakalandığı ve pek çok kimsenin öldüğü haberi geldi. Ben çok endişelendim. Sağlık haberin gelirse, yüz koyun kesip fakirlere dağıtmak için adak adadım. Ertesi gün sağlık haberini aldım. Hemen yüz koyun kesip aç insanlara dağıttım. İkinci ay, kervanın yolunu kaybedip, çöle girdiğini ve yüz kişinin susuzluktan can verdiğini duydum. Yine, sağlık haberin gelirse yüz koyun kesip, etini fakir kadınların evine göndermeye adak adadım. Tanrıya şükür ki ertesi gün sana bir şey olmadığı haberi geldi. Yüz koyun kestim. Üçüncü ay kervanın yolunun kesildiği ve seksen kişinin öldürüldüğü haberi geldi. Sen o seksen kişinin arasında değilsen, bu kez iki yüz koyun kesmeyi adadım. Senin onlar arasında olmama, bilsen ne kadar sevindim. Bunların hepsi geçti. Habercinin senin ölüm haberini getirdiğini söylediler. Gözümden yaşlar aktı. Senin için yas tuttum ve iki yüz koyun da senin ruhun için yoksullara verdim. Bütün bunlardan sonra ikinci haberci, evvelki gün senin sağ salim olduğun, ertesi gün eve döneceğin ha-

berini getirdi. O kadar sevindim ki, kendimi alamayıp ne kadar koyun varsa kestim ve senin sağlığın için yoksullara dağıttım. Her şeye rağmen seni böyle sağ salim gördüğüm için çok memnunum” dedi.

Mehziyar “Ey soysuz! Sözlerine inandığımı mı zannettin? Seni şişin ucunda güneşin altında kebab yaparım!” dedi. Kemerini çözdü. Çakalın boynuna geçirip, sürükleye sürükleye bir ağacın altına kadar götürdü. Sonra kuyruğundan ağacın bir dalına astı ve “Bir gece sabaha kadar asılı kal. Yarın da boynundan asacağım” dedi. Çakal, kötü bir iş yaptığını, Mehziyar’ın kendi koyunlarına çok üzüldüğünü ve yarın onu boğazından asacağını düşündü. Kuyruğundan vazgeçip, dişiyle kuyruğunu kemirerek koparmaktan başka çaresi olmadığını gördü. Sabaha doğru kuyruğunu dişledi, kemirdi ve taş gibi yere düştü. Mehziyar dışardaki sese koştu. Çakalın kuyruğunun dala asılı olduğunu, fakat kendisinin kaçtığını gördü. Arkasından bağırdı; “Ey çakal! Kuş olup uçsan, balık olup denize girsen, bir gün seni elime geçireceğim. Güzel bir işaretin var; kuyruksuzsun!”

Çakal kuyruksuz olmakla yakalanmasının kolaylaşacağını görünce, yok zamanda bir grup kuyruksuz çakal bulmak için düşünceye daldı. Bir gün yakalanacak olursa, ben kuyruksuz sınıfındanım, biz bir iki tane değiliz, çok kalabalığız diyip, onları gösterecekti. Orda burda dolaşa dolaşa bir bağ buldu. Sonra bir tepeye çıkıp ulumaya başladı. Elli altmış çakal çevresine toplandı. Sonra onlara: “Ey çakallar! Ben her zaman sizi düşünüyorum. Sizin aç kalmanıza üzülüyorum. Öyle güzel bir bağ buldum ki, içinde güzel meyveler, armut, üzüm, her şey var. Gelin, oraya gidin. Canınızın istediği kadar meyve yiyin” dedi. Çakallar peşinden gittiler. Onları bahçeye soktu. Öte yandan da bahçıvanın yanına gidip “Bahçene bir sürü çakal girmiş, meyveleri yiyip mahvediyorlar. Sen bir kişi olduğun için onlarla baş edemezsin. Ben seni sevdi-

ğimden, artık bağında bu çakalların dolaşmamaları için ne yapman gerektiğini söylemeye geldim" dedi. "Peki ne yapayım?" diye sordu. "Güler yüzle bahçeye gir ve bunlara de ki: 'Ağaçların meyvelerinden yiyiniz. Ama bir şartım var. Ben sesten, ulumadan hoşlanmam. Gürültü etmeyin. Birbirinizle uğraşmayın, birbirinizin elinden kapışmayın. Her biriniz bir dal ya da ağaca çıksın. Dediğimi yapmayacağınızı bildiğim için, bırakın, ben her birinizi kuyruğunuzdan bir dala bağlayayım ki diğer çakalın bölgesine girmeyiniz. Doyduğunuz zaman kuyruğunuzu çözeyim. Sonra işinizin peşine gidin.' Çakallar razı olurlar. Bunların kuyruklarını sıkıca bağlarsın. Gerisini bana bırak" dedi.

Bahçıvan, çakalın dediğini yaptı. Bir saat sonra kuyruksuz çakal geldi. Çakallara "Haberiniz var mı, bahçıvanı nereye gitti?" dedi. "Hayır" diye cevap verdiler. "Sopayla peşinizden gelmeleri için köy halkına haber vermeye gitti!" dedi. Çakallar telaşa kapıldılar. Bir ikisi "Bize bu oyunu sen yaptın" dedi. Ama diğerleri "Ne yapacağız?" diye sordular. "Çareniz yok, canınızı seviyorsanız, kuyruktan vazgeçmeniz gerek" dedi. Hepsi birden kuyruklarını kemirmeye, bir bir ağaç dallarından düşüp, bahçıvan gelmeden kaçmaya başladılar.

Mehziyar'ın çakalın işinden canı öyle sıkılmıştı ki, öfkesinden "Ne yapıp yapıp bu çakalı yakalamalı, kulağını burnunu kesmeli, burnuna halka geçirip çarşı pazar dolaştırmalıyım ki rezil rüsva olsun. İnsanlar da, insanın kahrını yine insanın çektiğini, her canlının insanla dost olmadığını bilsinler" dedi. Sopasını eline aldı ve kıra, kuyruksuz çakalı aramaya gitti. Nereye gittiyse çakalın izine rastlayamadı. Nihayet bir gün bir tepenin yamacında çakalı yakaladı. Soyasıyla beynini dağıtmak istedi. Çakal geri çekilerek "Ben seni incitecek bir şey yapmadım" dedi. "Sen hiçbir şey yapmadın mı? Sen tüm tavuk, horoz, keçi ve koyun-

larımı yiyip yok ettin" dedi. "O başka bir çakaldı. Ben değilim" dedi. Adam "İşaretin var" dedi. Çakal "Ne işareti?" diye sordu. "Senin kuyruğun yok" diye cevap verdi adam. Çakal gülümseyerek "Böyle suçsuzları suçlular yerine yakalarlar mı? Eğer kuyruksuz bir çakalın sana zararı dokunduysa, diğer kuyruksuz çakalların ne günahı var? Biz, erkeklerinin kuyruğu olmayan bir aileyiz. İnanmazsan, dur da seyret" dedi. Çakal bir kere uludu. Kenardan köşeden kuyruksuz çakallar belirdi. Adam utandı ve "Affedersin, sizlerin kuyruksuz doğduğunuzu bilmiyordum" dedi. Onun kötülüğünü bilen bir iki çakal "Biz kuyruksuz doğmadık. Yakalanmamak için kuyruğumuzu kemirip kopardık" dedi. Mehziyar "Başınızdan geçenleri bana anlatın" dedi. Çakallar serüvenlerini baştan sona kadar Mehziyar'a anlattılar.

Mehziyar, bu çakalın aynı çakal olduğunu anladı.

"Ey soysuz! Sen işini halletmek, kendini kurtarmak için diğer çakalları da aldattın" dedi. O zaman tüm çakallar bu belayı başlarına onun getirdiğini anladılar.

Mehziyar o çakalı, diğerlerinin yardımıyla yakaladı ve tüm canlılara örnek olsun diye büyük bir ağaca boynundan astı.

YALANCI KEÇİ

Evvel zaman içinde bir terzi vardı. Bu terzinin bu dünyada üç oğlundan başka kimsesi yoktu. Oğulları dükkânda ona yardım ederlerdi. Bir gün bu terzi, her sabah sütünü sağıp, ekmeklerine katık etmek için bir dişi keçi satın aldı. Keçiyi aldığı zaman, her gün oğullarından birinin keçiyi kıra götürüp otlatması ve akşamüstü eve getirerek ağıla bağlamasını kararlaştırdı. Birinci gün sıra büyük oğlandıydı. Akşam olunca:

– Keçicik, doydun mu? dedi.

– Evet, o kadar yedim ki, midemde bir yapraklık boş yer kalmadı.

– Mademki öyle, eve gidelim, dedi.

Keçinin ipini tuttu. Eve götürüp, ağıla bağladı. Sonra babasının yanına geldi. Babası:

– Çocuğum, keçi iyice doydun mu? diye sordu.

– Evet. O kadar yedi ki, midesinde bir yapraklık yer yok, dedi.

Babası emin olmak için ağıla giderek keçiye sordu:

– Doydun mu?

Keçi:

– Nasıl doyayım? Taş, toprak arasında ot bulunur mu ki doyayım? Beni taş, toprak arasına götürüp bağladı. O yana bu yana uzandımsa da yiyecek ot bu-

lamadım.

Babası çok öfkelen-di. Metreyi eline alıp büyük oğlana:

– Be yalancı! Sana, bu hayvanı götür, doyur de-medim mi? Sözümü dinledin, sonra da hayvanı aç bıraktın. Şimdi de yalan söylüyorsun! diye çıkıştı.

Oğlan konuşmak istedi-yse de, babası fırsat ver-meyip:

– Git evimden, haydi! dedi.

Oğlan çaresiz evden ayrıldı

Ertesi gün sıra, ikinci oğluna geldi.

Terzi:

– Çocuğum, sen kardeşin gibi yapma. Bu hayvanı götür. Yeşillik yerlerde otlat. Bırak iyice doysun, dedi.

Oğlan:

– Peki babacağım, dedi.

Keçiyi kıra götürüp, akşama kadar taze otların arasına salıverdi.

– Keçicik, doydun mu? Doyduysan eve gidelim artık, dedi.

Keçi:

– Evet. O kadar doydum ki, ota bakınca fena olu-yorum, dedi.

Oğlan, keçiyi götürüp ağıla bağladı. Terzi yine:

– Çocuğum, keçi iyice doydum mu? diye sordu.

– Evet, o kadar doydum ki, artık ota bakınca fena oluyor, dedi. Babası:

– Peki, gidip bir de ben sorayım, dedi.

Terzi ağıla gelerek:

– Keçicik, doydun mu? diye sordu.

Keçi:

– Nasıl doyayım? Bahçe duvarında yenilecek ye-şil ot bulunur mu ki doyayım? Beni götürdü, bahçe duvarının dibine bağladı. O yana, bu yana uzandımsa da yiyecek bir şey bulamadım, dedi.

Bunun üzerine babası çok öfkelen-di. Metreyi eli-ne alıp, ortanca oğluna.

– Be yalancı! Sana keçiği götür, otlat demedim mi? Sözümü dinleyip olur, dedin, sonra hayvanı aç bıraktın. Üstelik bir de yalan söylüyorsun! diye çıkıştı.

Oğlan söylemek istediye de babası sözünün önüne geçip:

– Haydi, sen de evimden git! dedi.

Oğlan çaresiz evden ayrıldı.

Ertesi gün sıra en küçük, üçüncü oğluna geldi.

Terzi:

– Çocuğum, bari sen onlar gibi yapma. Bu hayvanı götür. Bırak, iki gün açlığından sonra bolca ot yesin, dedi.

Oğlan “Baş üstüne” dedi ve keçiği alıp kıra götürdü. Yeşil tarlalara salarak ona:

– Keçicik, yiyebildiğin kadar ye, dedi.

Keçi, akşama kadar otladı. Akşamüstü oğlan:

– Eğer doyduysan eve gidelim, dedi.

Keçi:

– Evet, öyle doydum ki, artık ottan da bıktım, dedi.

Oğlan:

– Mademki öyle, eve gidelim, dedi.

Keçinin ipini tutup, eve getirdi.

Terzi bu oğluna da:

– Çocuğum, keçi doydumu? diye sordu.

Oğlan:

– Evet, öyle doydum ki ottan da bıktım, dedi.

Babası:

– Emin olmak için bir de ben sorayım, diyip ağla gitti ve keçiye:

– Doydun mu? diye sordu.

Keçi:

– Irmak ot getirir mi ki doyayım? Oğlan beni ırmak kenarına götürüp bağladı. Ben bugün hiç ot ve yeşillik görmedim, dedi.

Babası çok öfkelenildi. Bu oğlunu da, diğer ikisi

gibi evden kovdu.

Şimdi evde yalnız keçiyle terzi kalmıştı. Sabah olunca terzi:

– Keçicik, bugün seni kıra ben götüreceğim. Karnının iyice doyması için seni otlar arasına salıvereceğim, dedi.

Yarın oldu. Keçiyi götürüp, çimenliklere saldı. Keçi, güneş batana kadar taze mi taze otlar arasına yayıldı. Akşam üzeri terzi:

– Keçicik, doydun mu? diye sordu.

Keçi:

– Evet, o kadar doydum ki, artık bir hafta ot istemem, dedi.

Terzi buna çok sevindi. Keçiyi eve götürüp ağıla bağladı. Ağıldan tam çıkacakken, ona “Doydun mu?” diye sormaya bir kere alıştı ya:

– Bugün iyice doydun mu? diye sordu.

Keçi de yalan söylemeye alıştı ya:

– Nasıl doyayım? Kıraç yerde ot bulunur mu hiç? dedi.

Terzi çok şaşırdı. Bu keçinin daha ilk günden yalan söylediğini ve çocuklarını boş yere evden kovduğunu anladı. Keçiye:

– Bekle, sana ne yapacağımı gör! Yalancı seni! Çocuklarımı boş yere evden kovdum. Başına bir bela getireyim de kitaplara geçsin.

Ertesi gün sabah erkenden ağıla girdi. Su getirip keçinin başını iyice ıslattı. Sonra usturayı eline alıp keçinin başını kökünden kazıdı. Keçinin başında bir tek kıl bile kalmadı. Kırbacı eline alıp, yer misin yemez misin vurmaya başladı. Keçi de can acısıyla bağırmaya başladı. Takati tükendi. Bir ara, can havliyle bağlı olduğu ipi koparıp var gücüyle kaçtı gitti.

Çocuklar gittiler. Keçi gitti. Terzi de evi ve boş dükkânıyla tek başına kalakaldı. Üzüntüsünden sabahdan akşama kadar kendi kendine konuşuyor, derin düşüncelere dalıyordu. Akşam olunca evin bir köşe-

sinde büzülüp oturuyordu.

Büyük oğlan, evden çıktıktan sonra başka bir kente gitti. Bir bakırcı dükkânında çıraklık yapmaya başladı. İşine iyice sarıldı. Ustasına saygı gösterdi. Bakırcılık ve kalaycılığı öğrendi. Bir gün ustasının yanına gelerek:

– Ustacığım, izin verir misiniz? dedi.

Usta:

– Ne için diye sordu?

Oğlan:

– Burada canım çok sıkıldı. Elini öpüp bu şehirden gitmek istiyorum, dedi.

Ustası:

– Zararı yok. Nereye istersen gidebilirsin. Senden çok memnun olduğum için, hatıra olarak sana bir kazanla bir kepçe vereceğim. Ama bir şartım var. Değerini bileceksin, dedi.

Çırak:

– Değerini bilecek neyi var? diye sordu.

Usta:

– Tuhaf bir özelliği vardır. O da şu: Kepçeyi kazana vurup da “Yemek hazır olsun!” dediğin zaman, kazandan bir kalabalığın yiyeceği kadar, tabak tabak yemek çıkar. Sofra kurulur. Boşalan her tabağı alır, kazana götürür, tekrar doldurur getirir. Bu işlem, sahibi doyuncaya kadar devam eder, dedi.

Oğlan, kazanla kepçeyi aldı. Ustasının elini öpüp, yola düştü. Kendi kendine:

– Bütün insanların çektiği sıkıntı, açlıklarını giderecekleri bir parça ekmek içindir. Çok şükür öyle bir şeye sahip olduk ki, ömrümüzün sonuna kadar, hatta bütün sülalemize yeter. En iyisi babamın yanına gideyim. Ben onu nasıl özlediysem, o da beni özlemiş olmalı. Öfkesi de geçmiştir, dedi.

Babasının yanına gitmek için yola koyuldu. Yol-
da, kendi şehrine yakın olan bir hana geldi. İÇeri gir-
di. Handa birçok yolcu olduğunu gördü. Her biri yü-
künü bir köşeye atmış, akşam yemeği için kazanlar ve
tencerelerde yemek pişiriyorlardı. O da gidip bir köşe-
ye oturdu. Kazan ve kepçesini de yanına koydu. Di-
ğerleri onun kazanının boş olduğunu görünce, oğla-
nın haline acıdılar. Akşam yemekleri hazır olunca,
onu da yemeğe davet ettiler. Oğlan, onların davetleri-
ni kabul etmeyerek:

– Canım istemiyor. Siz buraya buyrun. Ne diler-
seniz hazırlayayım, dedi.

Oradakiler:

– Nasıl hazırlayacaksın? diye sordular.

– Buyrun gelin, dedi.

Gelip, etrafına oturdular. O da sofrayı yaydı. Kep-
çeyi kazana vurarak "Yemek hazır olsun!" dedi. Sof-
ranın çevresine oturan kalabalık için, kazandan pilav,
türlü yemekler dolu tabaklar çıktı. Hepsi de doydular.
Bunu görenler çok şaşırdılar. Haber ağızdan ağıza do-
laşarak hancının kulağına kadar geldi. Kendi kendine:

– Ne yapıp yapıp kazanla kepçeyi onun elinden
almalıyım! dedi. Herkes uyuyuncaya kadar bekledi.
Oğlan da uyudu. Başucuna yaklaşınca kazanla kepçe-
yi duvara dayadığını gördü. Oğlan derin derin uyu-
yordu. Gidip, ambardan aynı büyüklükteki bir kazan-
la bir kepçe getirdi. Onların yerine koydu. Öbürlerini
de alıp ambara götürdü. Sabah olunca bütün yolcular
yüklerini bağlayıp yola düştüler. Oğlan da yola ko-
yuldu. O gün güneş batarken kendi kentine geldi.
Dosdoğru babasının evine gidip, kapıyı çaldı. İÇeri
girdi. Babası oğlunu görür görmez, gözünden sevinç
gözyaşları aktı. Oğlunu kucakladı, "Hoş geldin. Ka-
vuşturana şükürler olsun!" dedi. Halhatır sorduktan
sonra:

– De bakalım oğlum, nerdeydin? Ne yapıyordun?
Bize ne hediye getirdin? dedi.

Oğlan:

– Filan kentteydim. Bakırcılık yapıyordum. Sana bir kazanla bir kepçe getirdim, dedi.

Babası:

– Bakırcılık güzel meslektir. İyi de parası vardır. Ama, kazan ve kepçeden başka doğru dürüst bir hediyeye getirmedi mi? diye sordu.

Oğlan:

– Bu kazanla kepçenin dünya kadar değeri vardır. Hangi yiyeceği dilersen, kepçeyi kazana vurunca hazır olur. Yarın öğleye bütün yakınlarını ve akrabalarını davet et de sana bunun hünerini göstereyim, dedi.

Babası “Pekâlâ” dedi ve ertesi gün için bütün yakınlarını yemeğe davet etti. Öğle namazına doğru herkes geldi. O da büyük bir sofraya yaygısı açtı. Kazanla kepçeyi meydana getirdi. Kendine özgü bilgiç hareketlerle kepçeyi kazana vurdu. Yemek emri verdi. Baktı! Hiçbir şey olmadı! Eyvah! Niye böyle?! Biraz daha yavaş vurdu, sesini yükseltti. Hiçbir haber yok! Çok utandı. Babası öfkelenildi. Yakınları da onu alaya aldılar; gülererek gittiler. Oğlan düşünmeye başladı ve hancının kazanla kepçeyi çaldığını anladı.

İkinci oğlan, babasının yanından ayrıldıktan sonra bir değirmencinin yanına girerek çırak oldu. Kendini işine verdi. Değirmenciye çok saygı gösterdi. Bir süre sonra değirmenciye:

– Uzun zamandır babamı görmedim. Çok özledim. İzin verirsen onu görmeye gitmek istiyorum, dedi.

Değirmenci:

– Pekâlâ. Ben senden memnunum. Bu süre içinde doğrulukla çalıştığın için sana bir eşek vereceğim.

Ama ona ayagını vurmuyacaksın. Hiçbir şey de yüklemeyeceksin, dedi.

Oğlan:

– Böyle bir eşek ne işe yarar? diye sordu.

Değirmenci:

– Ha, sen bilmiyorsun. Bu sana altın veren eşeklerdendir.

– Nasıl yani?

– Bak dinle. Yere bir çarşaf yayarsın. Bu hayvanlığı onun tam ortasına götürürsün. Sonra sağ elini kaldırıp üç defa bu duayı okursun: “Eç çi, meç çi, lâ terç çi” Eşek bir taraftan anırmaya, bir taraftan da altın dökmeye başlar.

– Eşeğin karnı darphane mi?

– Artık ötesini bilmem. Bu eşeğin özelliği budur.

Oğlan sevindi. Değirmencinin elini öpüp, kendi kentine doğru yola çıktı. Tesadüf bu ya, o da aynı hana geldi. İçeri girdi. Eşeğin yularını yukarıdaki bir çiviye bağladı. Oradaki diğer yolcularla sohbet etmeye oturdu. Akşam olunca oradakilere:

– Ne isterseniz, söyleyin; hancı getirsin. Herkes benim konuğum, dedi.

Kimsenin onu davet etmesine fırsat vermeyerek hancıya seslendi:

– Söyle, bize birkaç kızarmış tavuk, bal, yufka ekmeği, birkaç çörek getirsinler!

Hancı gidip getirdi. Ama böylesine bol keseden masraf yapanın kim olduğunu merak etti. Yemekler yenip herkes yatmak isteyince hancı hesabı getirdi. Ondan yemek parasını istedi. Oğlan:

– Sen burada otur. Şimdi paranı vereceğim, dedi.

Hancıyı oraya oturttu. Eşeği boş bir yere götürdü. Çarşafı yaydı. Duasını okudu. Bir avuç altın toplayıp hancının yanına geldi. Ama oğlan, hancının onun nereye gidip, ne yaptığını bildiğinden habersizdi. Hancı gece yarısı herkes uyuyunca, ahıra gidip oğlanın eşeğine tıpatıp benzeyen bir eşek çıkardı. Oğlanın eşeği-

nin yerine o eŖeęi bağladı. Oğlanın eŖeęini de ahıra götürdü. Sabah olunca yolcular yollarına koyuldular. O da yola dŖt. Aynı gün akŖama doğru eve geldi. Babası ve kardeŖi onu görünce çok sevindiler. Babası:

– Söyle bakalım. Bu zamanda neler yaptın? Nerede ydin? Bize ne hediye getirdin?

– Filan yerde ydim. Değirmencilik yapıyordum. Sana hediye olarak bir eŖek getirdim.

Babası:

– Bana hediye olarak eŖek mi getirdin? Burada az bulunan bir Ŗey getirseydin bari. Bu kentte çok olan bir Ŗey varsa, o da eŖektir.

– Bu o eŖeklerden değil. Bu eŖeęin Ŗu Ŗu zellikleri vardır. Sen yarın bütün yakınlarını çağır da bu eŖeęin hünerlerini göstereyim.

Babası bütün yakınlarını çağırdı. Büyükten küçüğe herkes toplandı. Oğlan eŖeęin özelliklerini bir bir anlatıp övmeye baŖladı. Sonra bahçenin ortasına bir arŖaf yaydı. EŖeęi büyük bir eda ile arŖafın ortasına getirdi. Sağ elini kaldırıp okumaya baŖladı:

– E i, me i, l ter i.

Ama hiçbir yararı yoktu. Ne eŖek anırdı, ne de yere bir kuruŖ döküldü. Oğlan çok utandı. Babası felendi. Yakınları ise onunla alay edip gittiler. O zaman, hancının kendi eŖeęini baŖka bir eŖekle deęiŖtirdiğini anladı.

nc oğluna gelince, onu da babası kovduğu zaman, bir kente gidip, orada bir ağaç tornacısının çırağı oldu. Ağaç tornacılığı zor ve ince bir meslek olduğu için orada, diğer iki kardeŖinin ıraklık sürecinden daha fazla ıraklık yaptı. Bu arada alıŖtıęı kente gelip onu tanıyan hemŖehrileri, iki kardeŖinin baŖından geçenleri, özellikle hancının onların baŖına geçirdiği külahı anlattılar. Ağaç tornacılığını iyice öğrendikten sonra bir gün ustasının yanına gitti. Selam ve-

rı, elini öptü.

– Ustacığım. Babamı özledim. İzin verirsen onu görmek istiyorum. Dünya hali, belki bir daha göremem, dedi.

Usta:

– Pekâlâ. Bana sadakatle çıraklık yaptığın için sana iyi bir hatıra vereceğim. Bu hatıra, içinde çomak olan bir kesedir.

– Çomak ne işe yarar?

– Efendim? Ne işe mi yarar? Bütün dünya senin de olsa, ama bu çomağın olmasa, işin çok güçtür. Bu çomağın özelliği şudur: Bir yerde sıkıntıya düştüğün zaman, ya da gücünün yetmediği birinden hakkını almak istediğin zaman elini kesenin üzerine koyar da “Çomak, keseden çık!” dersin, çomak keseden çıkıp, hakkını alacağın kimsenin kafasına iner. Ona adama-kıllı dayak atar.

Oğlan sevindi ve hemen yola koyuldu. Bu da diğer iki kardeşi gibi aynı hana geldi. Gidip bir köşeye oturdu. Kese ve çomağını önüne koydu. Sonra onu övmeye başladı. Oradakiler çevresine toplandılar. Hancıyı da onların arasında görünce:

– Bu dünyada acayip şeyler oluyor. İnsan bunları duyduğu zaman şaşkınlıktan ağzı açık kalıyor. Örneğin, derler ki, içinden, canının istediği her yiyeceği çıkaran bir kazanla kepçe vardır. Yine, anılırken yere altın döken bir eşek olduğunu söylerler. Ben görmedim, sadece işittim. Ama benim şu kesemdeki şey, onların hepsinden üstündür.

Hancı bunu duyunca sevindi. İçinden:

– Bu ikisini ele geçirdik. Şimdi ne yapıp yapıp onu elde etmeliyiz, diye geçirdi.

Bütün yolcular uyuyuncaya kadar bekledi. Sonra oğlanın başucuna geldi. Oğlan uyuyordu. Keseyi de başının altında görünce sevindi. Yavaş yavaş elini keseye doğru uzattı. Oğlanın başı altından keseyi çekecekti ki...

Ama oğlan uyur gibi yapıyordu. Elini uzatıp hancının elini kısıkvrak yakaladı ve hemen "Çomak, keseden çık!" dedi. Çomak keseden çıkıp, yer misin yemez misin, hancıyı bir dövdü ki sonunda hancı:

– Hayır, hata ettim, istemiyorum! diye feryat etti.

Oğlan:

– Hata ettim, mata ettim yok! Git, hemen kazanı, kepçeyi ve eşeği getir!

– Ne kazanı? Ne eşeği?

– Öyleyse ye bakalım dayağı!

Hancı çomağın hiç de acımadığını görünce:

– Peki, peki veriyorum, dedi.

Sözün kısası, oğlan eşekle, kazan ve kepçeyi aldı. O gece evine doğru yola koyuldu. Sabahleyin eve gelip, kapıyı çaldı. Kapıyı açtılar. Babası ve kardeşleri çok sevindiler. İçeri alıp çevresine oturdular. Sabah kahvaltısı getirdiler. Babası:

– Evet, de bakalım nerdeydin? Ne iş yapıyordun? Bana ne hediye getirdin?

– Filan kentteydim. Ağaç tornacılığı yapıyordum. Hediye olarak da iyi bir şey getirdim.

– Nasıl iyi bir şey?

– Çomak.

– Ben de bir ağaç dalından çomak yapabilirdim. Bana getire getire çomak mı getirdin?

– Bu senin gördüğün çomaklardan değil. Ben bu çomağın sayesinde kardeşlerimin kazanıyla eşeğini aldım.

Sonra başından geçenleri baştan sona kadar bir bir anlattı. Babası ve kardeşleri sevindiler.

– Şimdi bunları yakınlarımıza göstermeliyiz ki yalan söylemediğimizi anlasınlar.

Babası tüm yakınlarını ve akrabalarını öğle yemeğine davet etti. Büyük oğlan kazanla kepçeyi meydana koydu. Herkese yemek verdi. Sonra diğer kardeşi meydana bir çarşaf yaydı. Eşeği çarşafın ortasına getirdi. Dökülen altınları orada bulunanlara bölüştür-

dü. Kısacası gece yarısına kadar gülüp oynadılar. Sonra herkes kalkıp, evlerine gitti.

İkinci gece, baş başa oturup her konudan söz ettiler. Büyük oğlan biraz çekinerek ve korkarak sordu:

– Baba, bu evde keçiden başka her şeyi yerli yerinde görüyorum. O nerede?

Babası:

– Sizden saklım gizlim yok, dedi.

Çocuklarından biraz utandıysa da sözüne şöyle devam etti:

– Evet, o yalancının yalanı suya düştü. Ben de onun cezasını verdim. Başını kazıdım. Bir de adama-kıllı dayak attım. O da kaçıp gitti. Duyduğuma göre buradan kaçtıktan sonra, dazlak başıyla kendi cinslerinin arasına çıkamamış. Çöle gitmiş. Bir tilkinin ininde saklanmış. Tilki inine döndüğü zaman içerde, karanlıkta bir çift gözün ışıldayıp çil çil ona baktığını görünce korkusundan oradan kaçmış. Yolda bir ayıya rastlamış. Ayı ona:

– Tilki kardeş, nereye? diye sormuş.

Tilki:

– Eve gittim. Orada acayip bir yaratık gördüm, demiş.

Ayı:

– Dön hadi, birlikte gidip onu kovalım, demiş.

Döndükleri zaman ayı da bu yaratıktan çok korkmuş. İkiisi birlikte kaçmışlar. Yolda bir eşekarısına rastlamışlar. Eşekarısı tilki ile ayıyı kaçarken görünce onlara:

– Aceleyle böyle nereye gidiyorsunuz? diye sormuş.

Onlar da konuyu ayrıntılı olarak anlatmışlar. Eşekarısı:

– Dönün. Ben sizi onun şerrinden kurtaracağım, demiş.

Diğer ikisi:

– Biz bu gövdemizle bir şey yapamadık, sen ne

yapabilirsin? demişler.

Eşekarısı:

– Benim küçük oluşuma bakmayın. Orasını bana bırakın, demiş.

Üçü birden tilkinin inine doğru yola koyulmuşlar. İkisi korkuyla inin kapısında beklemişler. Eşekarısı vızıldayarak havada bir tur atmış. Sonra keçinin dazlak başının tam ortasına konmuş. İğnesiyle keçiyi sokar sokmaz, keçinin başı ateş gibi yanmaya, kızarmaya başlamış. Feryad ederek yıldırım hızıyla dışarı çıkıp kırlara doğru kaçmış. Şimdiye kadar ona ne olduğunu, nereye gittiğini kimse anlayamamış.

Çocuklar buna katıla katıla güldüler.

Babaları:

– Her neyse, biz bu dünyada yapacağımızı yaptık. Ama siz çocuklar, bu çomağın kıymetini bilin! demiş.

GONCA GÜL

Evvel zaman içinde parası pulu çok olan bir tacir vardı. Doğru dürüst bir adam olduğu için, parasını saklayamayan kimseler paralarını emanet olarak bu adama verirlerdi.

Bir gün sabahleyin uyandığında,

– Niye oturuyorsun? Dükkânın, ambarın yandı. Varın yoğun tutuştu! diye haber getirdiler. Adam çok öfkelenip üzüldü, ama halka üzüntüsünü belli etmedi. Akşam oldu. Hesap yaptı, borçlarını, kalan mallarını tespit etti. Elinde kalanların, yalnız alacaklıların paralarını karşıladığını gördü. Kendine hiçbir şey kalmıyordu. Yine de sevindi. “Kimin alacağı varsa, gelsin, hakkını, hesabını alsın” diye çarşı pazara üç dört çığırktan gönderdi. Tanıdıklarından birkaçı ona:

– Niye böyle yapıyorsun? Malının telef olduğunu herkes biliyor. Hiç kimse parasını almak için senin ardına düşmez, dediler.

Tacir “Çaresi yok. Herkesin parasını vermem gerek” dedi. Alacaklılar gelip “Senin malın mülkün, yanıp kül olmadı mı?” diye sordular. Tacir “Tabii yandı, ama emanet paralar yerinde duruyor”, dedi.

Alacaklılar memnun oldular. Grup grup geliyorlar, paralarını alıp gidiyorlardı. Nihayet son günlerde tacir evini, eşyasını, her şeyini sattı ve alacaklılara

verdi. Artık meteliği bile kalmamıştı.

Zavallı adamcağızın durumu o kadar kötüleşti ki, şehirde halkın arasında dolaşamaz oldu. Çaresizlikten, karısının elini tutup şehir dışında bir harabeye gitti. O harabeye yerleşti. Orada ne su, ne bir bina vardı. Bir tek insan sesi bile duyulmuyordu. Köpek ve çakal seslerinden başka bir şey kulağa gelmiyordu.

Akraba ve dostları da bunları arayıp, hal hatırlarını sormadılar. Hatta iyi günlerinde sabahtan akşama kadar onların evlerinde olan Hacı'nın karısının kız kardeşi de onları hatırlamadı. "Benim bir kız kardeşim var. Kocasını var. Bunlar da insandır. Ne var ki her şeylerini yitirdiler" bile demedi.

Bu karı koca, zengin oldukları zamanlar Tanrı'dan çocuk istemişlerdi. O kara güne düştüklerinde kadıncağız hamile kaldı. Bir süre geçtikten sonra kadının ağrısı tuttu. Kocasına:

– Anlaşıldığına göre, bu gece doğuracağım. Ne yap yap bir parça kandil yağı bul da, hiç olmazsa ne yapacağımızı görelim, dedi.

Adam:

– Kandil yağı para ister. Gecenin bu vaktinde ki-me gidip para isteyim de yağ alayım? Tanrım, şimdi bize çocuk vermenin zamanı mıydı? dedi.

Kadıncağız:

– Kurban olduğum Allahım, zengin olduğumuz zaman vermedi. Şimdi hiçbir şeyimiz yok. Perişanız. Ne olursa olsun, yine de kalk, git. Hareket senden, bereket Allah'tan. Belki işimize bir ışık tutar, dedi.

Adam kalktı, şehre geldi. Ama ne yapacağını bilmiyordu. Bir tekkeye gidip, başını bir taşa koydu. Kendi halini düşünürken uyuyakaldı.

Öte yandan kadının ağrısı daha da şiddetlendi. Kocasını da gelmemişti. Elini yüreğinin üstüne koyup harabede yürümeye ve inlemeye başladı. "Eyvah kocam gelmedi! Ben bu durumda, tek başıma bu harabede ne yapayım?" diyordu ki birden dört tane kadın

ğandı. Yüzleri kar gibi beyazdı. Her biri elinde bir kandille harabeye girdi. Ona “Ey kadıncağız! Kimse-sizlikten üzülme. Biz senin komşularınız. Ne işin var-sa söyle, biz yaparız” dediler. Kadın sevindi. Bu dört kişi onu bir kerpiçin üzerine oturtular. Doğumunu yaptırıp, çocuğu kundakladılar. Sonra annenin yanına yatırdılar.

Bebek, ay parçası gibi güzel mi güzel bir kız ço-cuğuydu.

Dört kadın işlerini bitirince:

– Biz artık gidiyoruz. Ama her birimiz bu kıza bir hatıra vereceğiz, dediler.

Birincisi “Bu kız her güldüğünde dudak ve ağzın-dan gonca gül dökülsün.”

İkincisi “Her ağladığında gözünden inci yuvar-lansın.”

Üçüncüsü “Her gece uyuduğunda başının altında, içinde yüz altın olan bir kese olsun.” Ve dördüncüsü:

– Her adım attığında sağ ayağının altında altın-dan bir kerpiç, sol ayağının altında da gümüşten bir kerpiç olsun, dedi.

Bunları söylediler. Veda edip gittiler. Nerden gelip nereye gittikleri de anlaşılamadı.

Adamcağız uyuduğu yerde bir rüya gördü. Ona:

– Yeter artık. Kalk evine git. Karının bütün ge-reçleri hazırlandı. Sana şöyle şöyle bir kız doğurdu, dediler.

Adamcağız çok sevindi. Harabeye geldi. Karısının rahat olduğunu, ay parçası gibi bir de çocuk doğur-duğunu gördü.

– Söyle bakalım. Ne yaptın? Nasıl oldu? dedi.

Kadın, başından geçenleri ona anlattı. Adam:

– Çok yazık! Beni boşu boşuna gönderdin. Ben de burada olsaydım, onları görürdüm, dedi.

O gece rahat uyudular. Sabahleyin çocuğu kaldır-maya geldiklerinde, çocuğun başı altında bir kese al-tın durduğunu gördüler.

– Tanrıya şükürler olsun! O dört kadının dedikleri doğru çıktı! diye sevindiler.

Adamcağız keseyi alıp saymaya başladı. Tam yüz tane altın vardı. Bu sırada çocuk ağlamaya başladı. Gözünden inci taneleri dökülmeye başladı. Kadın, çocuğu susturmak istediye de adam:

– Bırak, ağlasın. Ağlamasının sebebi var. Ciğerini açar, dedi.

Tacir, paraların bir kısmını alıp pazara gitti. Yiyecek ve giyecek bir şeyler satın aldı. Birkaç gün para biriktirdikten sonra şehirde, bahçeli, dayalı döşeli bir ev satın aldı. Mutlu ve güzel günler geçirmeye başladılar. Taciri unutmuş olan dostlar, tanıdıklar, akrabalar tekrar onun çevresinde toplanmaya başladılar. Kötü günlerinde onları terk eden, her söz açıldığında "Ben o tacirin karısının kız kardeşi değilim. Çok uzaktan akrabamdır" diyen karısının kız kardeşi de her gittiği yerde övünüyor ve "benim kız kardeşimdir" diyordu. Durum değişince ikiyüzlülükle bunların yanına geldi.

– Kurban olduğum kardeşim. Gece gündüz seni düşünüyordum. Ama ne yapayım, size yardıma elim yetmiyordu. Ama sensiz boğazımdan bir yudum su bile geçmedi, dedi.

Gece gündüz bu sözleri söylüyor, onların evinde kalıyordu. Bunların böylesine rahat bir yaşama tekrar nasıl kavuştuklarını anlamak istiyordu. Nihayet bir gün kardeşine yemin ettirdi ve nasıl tekrar zenginleştiklerini sordu. Kız kardeşi başlarından geçen serüveni başından sonuna kadar anlattı. Bunları duyunca kıskançlığından çatladı. Ama görünüşte, yalancıkıktan gülmüseddi ve "Tanrıya şükürler olsun. Böyle olması gerekir. Elbette her sıkıntıdan sonra bir rahatlık gelir" dedi. Bu arada çocuğun odasına gitti. Bir de ne görsün? Ne güzel çocuk! Güldüğü zaman ağzından gonca gül, ağladığı zaman da gözünden inci dökülüyor. Ayaklarının altında da bir altından ve bir gümüşten

Kerpiç duruyor! Kıskançlığından oracıkta çatlayacaktı.

Bu adamla karısı, gümüş ve altın kerpiçlerden büyük bir malikâne daha yaptırdılar. Önüne de kocaman bir bahçe yaptılar. Bahçenin yolları mermerdendi ve altın fiskiyeler vardı. Her çeşit meyve ve çiçek getirmişlerdi bu bahçeye. Kısacası, sanki öbür dünyanın cennetini buraya getirmişlerdi.

Bunlar yıllarca günlerini gün edip, mutluluk içinde yaşadılar. Nihayet bu kız on beş, on altı yaşına geldi. Boylu boslu, son derece güzel bir kız oldu. Günlerden bir gün, o ülke padişahının oğlu ava çıkmıştı. Bunların bahçesinin önünden geçti. Bahçenin kapısı da açıktı. Gözü bahçeye ilişince, şaşırıp kaldı. Bahçeye girdi ve bahçivana:

– Bu bahçe kimin? diye sordu.

Bahçivan “Filan tacirin” dedi. Biraz daha ilerleyince, gözü malikâneye ilişti. Daha da şaşırıp. Kendi kendine “Padişahlık yalnız adımızda. Görkemi ve yüceliği ise tacirlerde” dedi.

Bu arada malikânenin eyvanında güzel bir kız gördü. Şimdiye kadar böylesine güzelini görmemişti. Babasının haremindeki kadınlar bunun tırnağı bile olamazlardı. Biraz daha ileri yürüdü. Kız onu fark edince odasına girdi. Padişahın oğlu bir değil, yüz gönülle bu kıza âşık oldu. Oracıktan doğru sarayına döndü. Annesini çağırdı ve ona:

– Ben evlenmek istiyorum. Filan tacirin kızını istiyorum, dedi. Annesi:

– İlahî çocuk, mademki evlenmek istiyorsun, iyi ama niçin tacirin kızı? Bir tacir ve pazarcıyla akraba olmak bize yakışmaz. Babanın vezirlerinin güzel güzel kızları var. Hangisini istersen sana alayım. Onları istemezsen, hangi padişahın kızını dilersen onu alayım. Firenk padişahının kızı da olsa alırım, dedi.

Oğlan:

– Ben yalnız o kıızı istiyorum. Kız buraya geldiği zaman benim ne demek istediğimi anlayacaksın, dedi.

Annesi:

– Böyle olmaz. Babana söylemeliyim. Bakalım düşüncesi nedir? dedi ve padişahın yanına gitti.

Konuyu padişaha açtı. Padişah:

– Oğlum düşünceli ve tedbirlidir. Yanlış iş yapmaz. Bırakın istediği gibi davransın, dedi.

Padişahın oğlu için tacirin evine hemen görücü gönderdiler. Tacir, kızının yanına gelip:

– Kızım. Bu delikanlı bu ülkenin padişahının oğludur. Her hüneri vardır. Gençlikte ve güzellikte eşi yoktur. Bundan daha iyisini bulamazsın, dedi.

Kız razı oldu. Ertesi gün padişahın oğlunun "Ne kadar para isterse vereceğim" dediğini söylemek için tacirin yanına geldiler. Tacir:

– Bizim paraya ihtiyacımız yok. Padişahın oğlunun soyluluğu bize yeter, dedi. Her iki taraf düğün hazırlıklarına başladı.

Bu kızın kötü teyzesinin yaşıtı olan bir kızı vardı. Ama onun gibi güzel değildi. Kadın, her türlü hile ile kızını kardeşinin kızı yerine geçirmek istedi. O da düğün eşyaları satın almaya başladı. Onlar kendi kızları için ne alıyorlarsa, bu kadın da alıyordu. Her gün de kız kardeşinin evine gidip, hizmet ediyormuş gibi yapıyor ve büyüklük gösteriyordu. Nikâh meclisinin toplandığı gün, padişahın oğlu da nikaha geldi. Orada bu kızın gülüşünün gonca gül, ağlayışının yuvarlanan inci olduğunu, sağ ayağının altında altından kerpiç, sol ayağının altında gümüştan kerpiç durduğunu, her gece başının altında yüz altınlık kese bulunduğunu anladı. Aşk ve sevgisi daha da arttı.

Nikâh meclisi büyük bir görkemle toplandı. Bir ay sonra gelini, damadın şehir dışında yaptırdığı saraya götürmeye karar verildi. Bir ay dolunca damat tarafından mücevherlerle süslü bir tahtirevan gönderildi. Gelin bu tahtirevana oturup damadın sarayına gidecekti. Tahtirevan gelince evin içinde "Ne yapalım? Gelin kimle gitsin?" diye bir telaştır başladı. Teyze

İlulayarak "Benim olduğum yere kimse ulaşamaz. Ben teyzesiyim. Byale bir günü arzu ediyordum. Tanrıya şukrler olsun ki ölmeden gördüm" dedi. Gelin, gelinin teyzesi ve kızı, gidip tahtırevana oturdular. Saraya doğru yola koyuldular.

Biraz gittikten sonra, teyzesi elini cebine atıp bir ilaç çıkardı ve geline vererek:

– Daima ak talihli kalmak istiyorsan bu ilacı i, dedi.

Gelin, düşünmeden ilacı alıp içti. İlacın özelliği, insanı çok susatmasıydı. Öyle ki insanı takatsiz bırakıyordu. Birkaç dakika geçince, gelinin ciğeri yanmaya başladı.

– Teyze, susuzluktan ldm. Bana su ver, dedi.

Teyzesi:

– Burada su bulunmaz, dedi.

Bir süre sonra:

– lmek üzereyim, bana su ver, dedi.

Teyzesi:

– Burası l, deniz değil. Çok susadınsa, gözünün birinden vazgeç, sana bir tas su vereyim, dedi.

Kız halsiz kalarak "Peki" dedi. Gözünün birini çıkarıp teyzesine verdi. Teyzesi yanında getirdiği bardağa biraz tuzlu su koyup verdi. Kız, tuzlu suyu içince daha da susadı.

– Teyze, insafın yok mu? Susuzluktan ldm. Bu suyu içince daha da susadım. Bana su ver! dedi.

– Burada su bulunmaz.

– Vallahi susuzluktan ldm!

Teyzesi:

– Eğer çok susadınsa, öbür gözünden de vazgeç, dedi.

Gelin baktı ki sususuzluktan ölecek:

– Cehenneme kadar. Al, bu da diğer gözüm. Bana su ver! dedi.

Kadın öbür gözü de aldıktan sonra, kızı yolda bir kuyuya attı. Kendi kızını da onun yerine koydu. Bir-

kaç tane gonca gül toplayıp kızının etrafına saçtı. Üç dört altın ve gümüş kerpiçle bir kese altını da oturduğu yere koymuştu. Biraz daha gittikten sonra padişahın oğlunun sarayına vardılar. Padişahın oğlunun adamları, köleler, cariyeler, onları karşılamaya geldiler. Kızı büyük bir görkemle saraya götürdüler. Halk onun etrafında gonca gül görünce memnun oldu. Annesi de hemen altın ve gümüş kerpiçleri kızının ayağı altına koydu. Herkes bunları görünce şaşırıldı. Üzerlik otu ile mangal getirip “hasedin gözü çıksın” dediler. Gece gündüz düğün yapıldı.

Ama padişahın oğlu, ilk ve nikâh günü olan cilve ve alımlılığın kızda olmadığını gördü. Sanki o kız değildi. Diğer taraftan gonca gül dökmek için hiç gül-müyordu. Bir gece onu biraz gıdıklayınca güldü. Ama gül dökülmediğini gördü.

– Peki gülün nerde? diye sordu.

Annesinin öğrettiği şekilde:

– Her şeyin bir zamanı vardır, dedi.

Öte yandan, yalnız ilk gece başının altından bir kese çıkmış, diğer geceler çıkmamıştı. Padişahın oğlu:

– Her gece başının altından bir kese altın çıktığını söylemezler miydi? dedi.

Kız yine:

– Her şeyin bir zamanı vardır, dedi.

Başka bir gün de kız ağlamaya başladı, gözünden, yaştan başka bir şey akıyordu.

– Yuvarlanan inciler nerde? Diğerlerini örnek olarak bir iki tane gördük. Ama bunu hiç görmedik? dedi.

Kız yine:

– Her şeyin bir zamanı vardır, diye cevap verdi.

Padişahın oğlu düşünceye daldı ve üzüntüye kapıldı. Özellikle kızın o kadar da asil olmadığını gördü. Artık içi içini yiyordu. Annesine veya başka birine hiçbir şey söylemiyordu.

Asıl kıza gelince, kızcağız iki üç gün o kuyuda

kaldı. Dördüncü gün oradan geçen bir bahçıvan bir inilti duydu. Kuyuya zavallı birinin düştüğünü anladı. Gitti, sağlam bir iple birlikte çırağını da yanına alıp kuyunun başına geldi. İpin bir ucunu kendi beline bağladı. Diğer ucunu da çocuğun eline verdi. Kuyuya indi. Kuyudan üç kese altınla kör bir kız gördü. Kızı, keselerle birlikte kuyudan çıkardıktan sonra:

– Sen kimsin? Bunlar nedir? diye sordu.

Kız başından geçenleri baştan sona kadar anlattı.

Bahçıvan:

– Hiçbir şey söyleme. Ben bu işi düzeltereğim, dedi.

Kızı alıp, kendi bahçesine götürdü. Ertesi gün kız gülünce ağzından birkaç gonca gül döküldü. Bahçıvan gülleri toplayıp padişahının oğlunun sarayına gitti:

– Gonca gül var, gonca gül var! diye bağırmaya başladı.

Ses sarayda yankılanınca teyzesi sesi duydu. Dışarı gelip:

– Amca, kaç satıyorsun? diye sordu.

– Parayla satmıyorum. Gözle satıyorum, dedi.

Teyzesi:

– Pekâlâ, ben de gözle alışveriş yaparım, dedi.

Kızın gözlerinden birini verip, birkaç tane gül aldı. Bahçıvan gözü getirip kıza verdi. Kız da o gözü, göz yuvasına oturttu. Artık bir gözü vardı ve her yeri görebiliyordu. Çok sevindi. Ertesi gün biraz ağladı. Gözünden birkaç inci tanesi akıttı. Bahçıvan onları toplayıp, padişahın oğlunun sarayına götürdü.

– Yuvarlanan inci var, inci vaar! diye bağırmaya başladı.

Teyzesi sesi duyunca memnun oldu ve gelip:

– Amca, yuvarlanan inciyi kaç veriyorsun? diye sordu.

Bahçıvan:

– Parayla satmıyorum. Göz karşılığı satıyorum,

dedi.

Teyzesi de:

– Önemi yok. Ben de sana göz veririm, dedi.

Gidip, diğer gözü de getirdi. Bahçivana verdi. Üç dört tane yuvarlanan inci aldı. Yuvarlanan inciler eline geçtiği için çok sevindi.

Bahçıvan bu gözü de getirip kıza verdi. Kız bu gözü de göz yuvasına taktı. O gözü de görmeye başladı. Sonra oracıkta babasının yaptırdığı bahçe ve sarayın aynısını yaptırdı.

Tesadüfen, bir gün padişahın oğlu can sıkıntısından ava çıkmıştı. Yolu o bahçeye düştü. Bahçeye girince, o tacirin bahçesinin tıpkı benzeri olduğunu gördü. Biraz daha yaklaşıncaya bir malikâne, malikânede de o tacirin kızını gördü.

– Ben bu kızla evlenmedim mi? Kendi yanıma getirmedi mi? dedi. Rüya mı görüyorum? diye gözlerini oğuşturdu. Hayır, rüya görmüyordu. Bahçıvana:

– Bu bahçe, kimin bahçesi? diye sordu.

Bahçıvan, olanları padişahın oğluna anlattı. Padişahın oğlu önce çok üzüldü, canı sıkıldı. Sonra da sevindi. Kızın anne ve babasına haber gönderdi. Onlar da gelince, kızlarının durumunu öğrendiler. Onun serüvenini duyunca çok şaşırdılar.

Padişahın oğlu bir süre sonra aynı yerde düğün hazırlıklarına başladı. Yedi gün yedi gece düğün yaptılar. Yediler, içtiler. Fakirlere pilav sofraları hazırladılar, sürahi sürahi şerbet verdiler. O bahçe ve sarayı bahçıvana bağışladılar. Kendi yerlerine geldiler. Yalancı kaynanayı, yani kızın teyzesini getirdiler. Padişahın oğlu ona:

– Ey ahlaksız kadın! Bu güzel kıza bunca zulüm yaptın. Şimdi senin hakkını avucuna vereceğim. İyi koşan at mı istersin, yoksa keskin kılıç mı? dedi.

Kadın:

– Keskin kılıç istemem. İyi koşan at istiyorum, dedi.

Padıŕahm oğlu emir verdi. Kadının saçını azgın
bu atın kuyruğuna bağlayıp çöle saldılar.
Masalımız burada bitti.
Onlar erdi muradına, biz çikalım kerevetine.

KEÇELİ

Evvel zaman içinde, bundan bin yıl önce bir adam vardı. Bu adamın çok güzel de bir karısı vardı. Mutlu yaşamak için gereken her şeye sahiptiler. Yalnız çocukları yoktu. Tek üzüntüleri buydu. Ne kadar adak adayıp dua ettilerse de yararı olmuyordu. Sonunda kadın, kocasına:

– Mademki kismetimiz yok, bir çocuk sahibi olalım. En iyisi, yoldan bir çocuk alalım, dedi.

Adam:

– Bunun bir yararı yok. Duymadın mı, atalarımız, boynuna altın gerdanlık taksan da başkasının evladı sana evlatlık yapmaz demişler, dedi.

Kadın:

– Hayır, senin dediğin gibi değil. Bir çocuk getirip büyütebiliriz. Biz onu seversek, o da bizi sever, dedi.

Bu konuşmadan birkaç gün geçti. Bir gün adam evinin kapısından çıkarken, eşiğe, kundaklanmış bir çocuk bırakıldığını gördü. Bebek çok güzeldi. Mavi mavi gözleri, beyaz bir yüzü ve sırma gibi saçları vardı. Bir yandan da ağlıyordu. Çocuğu terk ettikleri anlaşıldı. Kucağına alınca çocuk sustu ve gülümsedi. Çocuğu evine alıp karısına:

– Gel, gel işte Tanrıdan istediğimiz çocuk, dedi.

Kadın çok sevindi. Sıcak su hazırlayıp çocuğu yıkadı, üstünü değiştirdi. Bir de baktı ki, kız çocuğu.

Bu kız, onların evinde bolluk ve naz içinde büyüdü. Nihayet on altı yaşına geldi. Bu karı kocanın, kendi öz ana babası olup olmadıklarını bilmiyordu. Fakat ara sıra kulağına uzaktan bazı sözler geliyordu. Bu konu onun için bir sırdı. Utandığından anne ve babasına da bir şey soramıyordu. Bu arada annesi çok ağır hastalandı. Hali günden güne daha da kötüye gidiyordu. Kadın bir gün bu kızını yanına çağırarak:

– Çocuğum, artık benim işim bitti, gidiciyim. Kuşkusuz benden sonra babana bir kadın gerek. Sana bir yüzük vereceğim. Bu yüzük hangi kadın veya kızın orta parmağına uyarsa onu baban için iste ve benim yerime getir, dedi.

Bu sözü kocasına da söyledi. Birkaç gün sonra da bu dünyadan göçtü. Kız buna çok üzüldü. Adam da üzüldü. Kadının ölümünden bir hafta ve kırk gün geçtikten sonra o ev senin, bu ev benim görücü gitmeye çıktı. Yüzüğü kimin parmağına taktıysa, ya dar ya bol geliyordu. Ne yapacağını bilemediğinden şaşkınlık içindeydi.

Bir gün kız evin eyvanında oturmuş yüzükle oynuyordu. Farkında olmadan yüzüğü parmağına taktı. Yüzük tam eline göreydi. Yüzüğü çıkarmak istedi. Ama çok zor çıkıyordu. Çıkarmaya çalışırken babası dışardan geldi. Kız, babası görmesin diye çabucak mendiliyle parmağını sardı. Babası içeri girince:

– Parmağını niçin bağladın? diye sordu.

Kız:

– Kesildi, dedi.

Babası:

– Nasıl kesilmiş, bakayım, dedi.

Kız:

– Bir şey yok. Önemli bir şey değil, dediyse de babası elini tuttu ve mendili çözdü. Yüzüğün kızın eline uyduğunu görünce:

– Tanrıya şükürler olsun. Rahatladım. Sen benim karım olmalısın. Tanrı seni böyle bir gün için on altı yıl önce evime gönderdi, dedi.

Kız:

– Beni sen büyüttün. Üzerimde babalık hakkın var, dedi.

Adam:

– Bunların hepsi laf. Karım, bu yüzük kimin parmağına uyarsa onu al diye vasiyet etti. Bunun dışındakiler boş sözlerdir, dedi.

Kız inkâr etti. Adam ısrar etti. Kız, adamın diretmesinden vazgeçmeyeceğini görünce:

– Pekâlâ, kabul. Ama hemen olmaz. Sabretmen gerek. Benim için adamakıllı hazırlık yapmalısın. Ben bir kızım. Benim de isteklerim var. Bugünden itibaren kırk gün sabret. Bu süre içerisinde düğün hazırlıkları yap. Kırk gün sonra düğüne başlayalım, dedi.

Adam:

– Peki, kabul, dedi.

Kız bir taraftan birkaç kanalcı çağırdı. Kendi odasına bir kuyu kazdırdı ve şehrin hendeğine bu kuyuyu bağlattı. Annesinin aldığı veya bu adamın ona verdiği ne kadar eşya, giysi ve mücevher varsa hepsini o tünele koydu. Diğer taraftan da pazarda keçeci ustasının yanına gitti.

– Bana geniş bir giysi, bir çift ayakkabı ve boynuma kadar inen, sadece göz ve ağız yeri açık olan bir külah yap. Ama öyle güzel ve ustaca yap ki, bunları ne zaman giysem, beni gören, giysinin keçeden olmadığını, bu şekilde bir yaratık olduğunu zannetsin, dedi.

Keçeci:

– Peki, dedi.

Gerçekten de çok güzel yaptı. Bu işler tamamlandıktan sonra kırk gün de dolmuş oldu. Adam eve geldi:

– Yarın akşam, verdiğin kırk günlük mühlet do-

luyor. Ben de bu şehrin tüm büyüklerini, ileri gelenlerini düğüne davet ettim, dedi.

Kız:

– Peki, ben hazırım, dedi.

Bunun üzerine adam çeşit çeşit tatlı ve meyveler satın aldı. Birkaç tane ahçı getirtti. Pilav ve yiyecek kazanlarını doldurdular. Kız için de sırmalı ipek ve kadifeden gelinlik diktiler. Onun için elmas ve mücevherlerle süslenmiş bir taç aldı. Ayrıca bir de inci gerdanlık getirip hepsini ona verdi. Kıza:

– Bu gece giysileri giy ve mücevherleri tak, dedi.

Bütün işler hazırlanıp bittiği zaman, güneş battı. Baş misafirler geldi. Sonra kadınlar ve adamın akrabaları geldiler. Gelin süsleyen kadın da gelip kızı süsledi, giysisini giydirdi. Kızı süsleyip giysilerini giydirdikleri ve mücevherleri başı ve göğsüne taktıkları zaman ne kadar güzel olmuştu, bilemezsiniz! Sanki aya “Sen doğma, ben doğuyorum” diyordu. Adamcağız da kızı bu haliyle görünce çok sevindi. İçinden:

– Karım iyi etmiş de ölmüş. Yoksa böyle güzel ve tatlı bir kız elimizden kaçacaktı, dedi.

Kız, damatla gelinin ilk gece kaldıkları süslü odayı kendi odası yapmıştı. Daha önceden içi pekmez dolu bir tulumu oraya bırakmış ve tulumun üzerine elbise geçirmişti. Sonra da üzerine kaş göz resmi çizmiş, yatağa yatırmıştı.

Akşam yemeği için haber verdiler. Ahçılar yemekleri hazırladılar. Hizmetçiler sofrayı kurdular. Misafirler gelip, yemeklerini yediler. Yemek bittikten sonra bir iki kadın damadı gelin odasına götürdüler. Damat odaya girince, sönük ışıklı bir mumun yandığını, odanın aydınlık olmadığını gördü. Gelini de yatakta uyur görünce:

– Ne kadar terbiyesiz kızsın, bana saygı göstermiyorsun! Yanımda ayakta durmuyorsun! Kalk! diyerek çok öfkelenildi. Cevap gelmeyince geline bir tekme attı. Yine cevap gelmeyince bir daha tekmeledi.

– Utan! Kalk ayağa! diye bağırdı.

Yine ses çıkmayınca:

– Bana aldırış etmezsin ha. Şimdi senin hakkını avucuna vereyim de gör! Dedi. Bıçağını cebinden çıkarıp gelinin karnını parçaladı. Arkasında olan kadınlar öne koştular.

– Vay başımıza gelenler! Ne yaptın? Gelinin karnını niye parçaladın? dediler.

Büyük bir gürültü koptu. Misafirler şaşkırdılar. Geline başka bir odaya götürmek ve doktor çağırıp karnını diktirmek için üç dört tane mum getirdiler. Bu arada adam:

– Nasıl oldu da böyle bir şey yapıp kızın karnını parçaladım? diye pişman oldu. “Şimdi misafirlere ne diyeceğim?” diyordu. Bütün misafirler gelin odasının etrafına toplandılar. Bir iki kişi de gelip kızın karnını dikmesi için doktorun peşine gitti. Mumları yakıp onu kaldırmaya geldiklerinde, şaşkınlıktan küçük dillerini yutacaklardı. Gelin diye gördükleri, pekmez tulumuymuş! Nasıl oldu da gelin, pekmez tulumu olmuştu? Adam çok utandı. Olay tüm şehre yayıldı. Adam da bir daha halkın arasına çıkamadı ve şehri terk edip gitti.

Öte yandan kız, adamı gelin odasına getirdiklerini görünce odaya girdi. Halıyı kaldırdı. Tünelin kapısını açtı ve tünele girdi. Sabaha kadar orada kaldı. Sabahleyin giysileri o keçeye koydu. Kendisi de keçe giysisinin içine girdi. Şapkasını ve külahını giydi. Şehrin hendeğinden çıktı. Kestirme yoldan kıra daldı. Birkaç ay kırlarda dolaştı. Nihayet bir su pınarının başına geldi.

– En iyisi, birkaç gün burada kalayım, dedi.

İkinci gün, pınarın başında oturmuş, yemek için ormandan topladığı meyveleri yıkarken uzaktan birkaç atlının geldiğini gördü. Gelenlerden korktu, bin bir zahmetle orada bulunan ağaca tırmandı.

Önlerinde o ülke padişahının oğlunun bulunduğu

atlılar geldi. Padişahın oğlu su vermek için atı pınarın başına götürdü. Ağaçtan suya Keçeli'nin aksı düştüğünden at ürktü. Padişahın oğlu yukarıya aşağıya baktı. Ağaçta keçeli birisini gördü. Sudaki aksine bakarak:

– Çabuk aşağı in! Sallanırsan boynunu vururum, dedi.

Keçeli aşağı indi. Padişahın oğlu ve çevresindeki-ler onun kılık kıyafetine gülmeye başladılar. Padişahın oğlu yanındakilere:

– Şehre dönelim. Bunu da av yerine eve götürelim, dedi. Keçeli'yi atlardan birinin sırtına koyup padişahın sarayına getirdiler. Padişahın karısı oğluna:

– Bu nedir? diye sordu.

– Bu Keçeli bugünkü avımız. Bunu kendi haline bırak. Cariyelerin odasında ve mutfakta dolaşsın dursun, dedi.

Keçeli, şehrin ileri gelenlerinden birinin düğünü başladığı güne kadar orada dolaşıyordu. Padişahın karısı da nikâh merasimine davet edilmişti.

Padişahın karısı ipek ve atlas giysilerini giydi. Mücevherlerini taktı. Saraydan çıkıp düğüne gitmek için gösteriş içinde gelirken Keçeli önüne geçerek:

– Efendim, nereye gidiyorsunuz? diye sordu.

– Düğüne, dedi.

– Beni de götürün, dedi Keçeli.

– Ne, seni mi? Bu kılığınla mı götüreyim? Başka derdin? Halkı korkudan bayıltmak mı istiyorsun? Defol, şımarıklık yapıp durma! dedi kadın.

Padişahın karısı bunu söyledikten sonra nikâha gitti. Öte yandan Keçeli bir köşeye gidip üstündekileri çıkardı. Elini yüzünü yıkadı. Giysilerini giydi. Mücevherlerini taktı. Nikâh meclisine gitti. İçeri girince, orada bulunanların tümü onun önünde ayağa kalktı. Böylesine alımlı ve güzel kız kimdir diye hayretler içinde kaldılar. Ev sahibi öne çıkarak ona, padişahın karısının yanında yer gösterdi. Orada bulunanlar göz-

lerini ondan ayıramıyorlardı. Bir süre sonra dansa sıra geldi. Kızlar dans edip, dönmeye başladılar. Bu da aralarına girdi. Herkesin aklı başından gitti. Herkes:

– Binbir kere maşallah. Allah sahibine bağışlasın! diyordu içinden.

Dans bittikten sonra meclis karışmadan, kız aceleyle kalkıp padişahın sarayına geldi. Hemen eşyalarını sakladığı yere gitti. Üstündeki giysilerini çıkarıp keçeli elbiselerini giydi. Ardından da padişahın karısı geldi. İçeri girip, oğlunu çağırdı.

– Evladım, bugün filanın evinde düğün vardı. Davetliler arasında güzellikte eşi benzeri olmayan bir kız vardı. Ben böylesi güzel ve alımlı olanını görmedim. Kimin kızı olduğunu tanıyamadım. Onu sana almayı çok istiyorum. Elimizden kaçarsa yazık olur, dedi.

Oğlu:

– Ben de onu göremez miyim? dedi.

Annesi:

– Tabii, neden olmasın. Önümüzdeki hafta düğün var orada. Mutlaka o kız da gelir. Ben ev sahibinden rica ederim. Kızı iyice görebilmen için salondan sana bir oda ayırır, dedi.

Dediğini de yaptı ve padişahın oğlu için bir oda hazırladılar.

Düğün günü padişahın karısı saraydan çıkarken Keçeli:

– Nereye gidiyorsunuz efendim? diye sordu.

– Düğüne gidiyoruz, dedi kadın.

– Ben de geleyim mi? diye sordu kız.

Padişahın karısı:

– Çok yüzsüzmüşsün. Git yerine otur. Ukalalık yapma, dedi ve düğüne gitti.

Oğlu da kendisi için hazırlanan odaya girdi. Kızlar, padişahın oğlunun geldiğini anlayınca çok sevindiler. Cilve yapmaya başladılar. Keçeli de giysilerini giyip mücevherlerini taktı ve düğüne gitti. Yine ev

Salıbi onu karşıladı ve padişahın karısının yanına oturttu. Padişahın oğlu bu kızı görünce aklı başından gitti. Annesi doğru söylemişti. Bir süre sonra kızlar dansa kalktılar. Padişahın oğlu da seyrediyor diye bütün hünerlerini gösteriyorlardı. Keçeli de onların arasına karışmıştı. Sonunda kızlar kendilerine bahşiş verilmesi için başlıklarını çıkardılar. Keçeli de başlığını çıkardı. Yukarda odada duran padişahın oğlu, elmas yüzüğünü parmağından çıkardı ve kızın başlığına attı. Padişahın oğlu ve karısı daha meclis dağılmadan bu kızın kim olduğunu, nerede oturduğunu öğrenmek düşüncesindeydiler. Ama bunu öğrenmek için harekete geçtiklerinde kızın yok olduğunu gördüler. Üzüntülü, sıkıntılı, saraya geldiler. Ertesi gün bütün şehri aradılar, taradılar, evlere adam gönderdiler. Ama hiçbir iz bulamadılar. Sanki yer yarılmış da içine girmişti. Bundan sonra padişahın oğlunda ne uyku, ne de iştah kalmıştı. Hep onu düşünüyordu. Kızı bulamayınca çok üzüldüler. Annesi oğlu için ne kadar kız istediye, hiçbirini kabul etmedi. Hep onu düşünüyordu. Sonunda, can sıkıntısından birkaç günlüğüne ava çıkmak için şehirden uzaklaşmaya karar verdi.

Annesine:

– Ben ava çıkmak istiyorum. Birkaç günlük azıgımızı hazırlatıver. Birkaç gün av yerinde kalacağım. Süt ekmeği, kızarmış tavuk olsun, dedi.

Annesi hamur hazırlamalarını emretti. Süt de istedi. Hamur hazırlanınca, oğlu için altı topak yapmak istedi.

Padişahın karısı kendi eliyle hamur topaklarını hazırladı. Altı topak yaptı. Keçeli gelip:

– Hanımefendi, birini de ben yapayım, dedi.

Kadın:

– Defol hadi, senin hazırladığın hamuru kim yer? dedi.

Kız:

– Zararı yok hanımefendi, n'olursunuz bir tanesi-

ni de ben yapayım, dedi.

Padişahın oğlu bunu duyunca:

– Anneciğim, kalbini kırma. Bırak bir hamuru da o hazırlasın, dedi.

Kadın:

– Pekâlâ, gel, birini de sen yap, dedi.

Kız hamurun başına gelince padişahın oğlunun elmas yüzüğünü hamurun arasına koydu. Sonra ekmeği pişirdiler. Yedi ekmeği bir sofraya bezine bağlayıp sofracıbaşına verdiler. Ertesi gün padişahın oğlu, köleler ve hizmetçileriyle birlikte av yerine gitti. Üç dört gün orada kaldılar. Ne kadar yiyecekleri varsa yediler. Son gün padişahın oğlu acıktı. Sofracıbaşına:

– Bir şeyler hazırla da yiyelim, dedi.

Sofracıbaşı:

– Ekmeğimiz yok, dedi.

– Bir parça bile yok mu? diye sordu.

Sofracıbaşı:

– Yalnız Keçeli kızın hazırladığı ekmeğin var, diye cevap verdi.

Padişahın oğlu:

– Başka çare yok. Onu getir bakalım, dedi.

Padişahın oğlu ekmeği alınca, ortadan ikiye böldü. Yüzük de ekmeğin içinden yere düştü. Padişahın oğlu bu yüzüğün düğün günü bahşiş olarak verdiği yüzük olduğunu gördü.

– Hemen şehre dönüyoruz, diye emir verdi.

Atlara binip şehre geldiler. Saraya varınca oğlan doğru odasına çekildi ve annesini çağırarak:

– Müjde anne! Kızı buldum, dedi.

Annesi:

– Hani nerde? diye sordu.

Padişahın oğlu:

– Burada, dedi. Keçeliye söyleyin, buraya gelsin, diye seslendi.

Keçeli gelince

– Çabuk üstündeki keçeleri çıkar, dedi.

Kız:

– Niye çıkarayım? dedi.

– Sana söylediğim için! dedi padişahın oğlu.

Keçeli:

– Pekâlâ, şimdi başka bir odaya geçin de, üstümdekileri çıkarayım, dedi.

Oradakiler başka bir odaya geçtiler. Keçeli de üstündeki keçeleri çıkardı. Başını, boynunu, ellerini, yüzünü yıkadı. Giysilerini giydi. Güzelce süslendi. Mücevherlerini taktı. Sonra padişahın oğlu ve annesinin yanına gitti. Annesi kızı görünce:

– Evet, ta kendisi! dedi ve kızı öptü. Kız için hemen bir oda hazırladılar. Hizmetine iki cariye ve bir köle verdiler. Düğün hazırlıklarına başladılar. Düğün hazırlıkları tamamlanınca Şah emir verdi. Tüm şehir süslendi. Yedi gün yedi gece aydınlatıldı. Düğünün yedinci günü her ikisi el ele verdiler. Yıllarca mutluluk içinde yaşadılar.

Onlar erdi muradına, siz çıkın kerevetine.

SARI GÜL

Bir zamanlar bir padişahla kızı vardı. Bu kızın her şeyi olmasına rağmen, annesi olmadığı için çok üzgündü. Padişah onu ne kadar teselli ediyor, ona ne kadar şefkat gösteriyorsa da kız bir türlü gülmüyordu.

Bir gün padişah dışardan sarayına geldi. Her zamanki gibi doğru kızın odasına girdi. O gün kızının diğer günlerden daha üzgün olduğunu gördü. "Kızım, söyler misin, derdin nedir? Niye bu kadar kederlisin? İstedğin bir şey varsa söyle. Kuş sütü bile istesen, bulurum sana" dedi. Kız "Vallahi, ben de ne istediğimi bilmiyorum. Ama izin verirsen birkaç günlüğüne ava çıkmak istiyorum. Belki biraz açılır, kendimi bulurum" dedi. Padişah "Tabii, neden olmasın?" dedi. Yaşıtı olan birkaç kızı, birkaç harem ağası ve on hizmetçisiyle birlikte kıra gönderdi. Belki biraz neşesi gelirdi.

Saray müneccimlerinin yıldıza bakarak tayin ettikleri vakit atlara binip şehirden uzaklaştılar. Öğleye doğru, ötede beride birkaç ağacın bulunduğu bir nehir kenarına geldiler. Güzel, havadar bir yerdi. Padişahın kızı, yanındaki cariye ve kızlara "Burası güzel. Burada çadır kuralım" dedi. Herkes "Baş üstüne" dedi. Hizmetçiler binek hayvanlarından inip, padişahın kızının ve diğer kızların çadırlarını kurup işlerinin başı-

günlük öğle yemeğini hazırladılar. Yemekten sonra herkes yorgun ve hava da sıcak olduğundan birazcık kestirdiler. Yalnız padişahın kızı uzandığı yerde düşünüyordu. Uykusu gelmeyince nehir kıyısına geldi. Bu sırada kocaman sarı bir gülün su üstünde yüzerek geldiğini gördü. Kendini alamayıp gülü yakalayacağı yere kadar nehir kıyısına yürüdü. Hiç farkına varmadan gül suda, kendisi kıyıda yürümeye devam etti. Bir ara kendine gelince güneşin batmak üzere olduğunu gördü. Üstelik çadırların ve hizmetçilerin bulunduğu yerden çok uzak düşmüştü. "Eyvah! Ben ne yaptım? Bu kırdaki gecenin karanlığında tek başıma ne yapacağım? Vahşi hayvanlardan kurtulmak için nerede uyuyacağım?" dedi.

Bunları düşünedursun, hava karardı. Yıldızlar göz kırpmaya başladılar. Kız o yana bu yana bakınırken bir ağaç gördü. Gidip o ağaca tırmandı. Tesadüfen gece mehtaplıydı ve kır da neşeliydi. Daha dallar arasına iyice yerleşmemişti ki katır çingırağıyla bir at sesi duydu. Birkaç dakika geçmeden, hayvanları yüklerle dolu birtakım kimseler geldi. En önde uzun boylu, yakışıklı, beyaz ata binmiş bir delikanlı, arkasında da sekiz on atlı vardı. Belki bu da başka bir ülkenin padişahının oğluydu ve yolunu kaybederek hizmetçileriyle birlikte buralara gelmişti. Padişahın oğlu o yeri beğendi. "Burada yükleri indirip çadırları kurun" diye emir verdi. Hizmetçiler ve atlılar indiler. Önce padişahın oğlunun çadırını, sonra kendi çadırlarını kurdular. Tesadüfen, padişahın oğlunun çadırı kızın çıktığı ağacın altına kurulmuştu.

Bu çocuk, alışkanlığı gereğince akşam ezanından sonra biraz kestirir, sonra kalkar ve akşam yemeğini yerdi. Bir iki saat onunla bununla konuştuktan sonra uyur ve sabah çok erkenden kalkardı.

Padişahın oğlu uykudayken, sofracıbaşı padişahın oğlunun akşam yemeğini getirip, çadırına bıraktı.

Ağaçtan aşağıyı gözleyen kız, sofracıbaşı yemeği

bırakıp gittikten sonra aşağı indi. Yemeklerin bir kısmını yiyip tekrar ağaca çıktı. Yarım saat sonra padişahın oğlu uyandı. Kendisine getirilen akşam yemeğinin yenildiğini görünce "Kim benim yemeğime el sürdü?" diye öfkeyle bağırdı. Herkes "Bilmiyoruz" dedi. Hizmetçileri çağırdı. Hepsi "Biz el sürmedik" diye yemin ettiler. Padişahın oğlu başka bir şey söylemedi. Akşam yemeğini yedi. Bir saat sonra yeniden uyudu. Sabahleyin gelip, hareket etmek için izin istediler. Padişahın oğlu "Ben burayı sevdim. İki üç gün daha burada kalsak iyi olacak" dedi. Orada kaldılar. Akşam olunca, yemeği çadıra bıraktılar. Kız yine ağaçtan inerek yemeğin yarısını yedi. Sonra ağaca çıktı. Padişahın oğlu herkesi uzun uzadıya sorguya çektikten sonra hizmetçilere ağır sözler söyledi. Onlar da "Bizim haberimiz yok" diye büyük yemin ettiler. Üçüncü gece de aynısı oldu. Padişahın oğlu kendi kendine "Bu işin içinde bir bit yeniği var" dedi. Yine hiç kimseye bir şey söylemedi. Çadırına gidip yattı.

Ertesi akşam güneş batınca, çadırına gitti. Uzanıp akşam yemeği gelinceye kadar yalancılıktan uykuya daldı. Daha sonra güzel mi güzel bir kızın ağaçtan inip doğru çadıra girdiğini ve yemeğini yemeye başladığını gördü. Kız yemeği yedikten sonra ağaca tırmanmak için ayağa kalkarken oğlan, kızı bileğinden yakaladı ve "Hayırdır inşallah. Siz de kimsiniz? Burada ne işiniz var?" diye sordu. Kız başından geçenleri bir bir padişahın oğluna anlattı.

Padişahın oğlu bu kızı görmekten çok memnun oldu. Kendi kendine "Bu kız benim için her şeyi yapar" dedi. Ona âşık oldu ve "Ağaca çıkman gerekmez. Burada benim yanımda kal" dedi. Uykuları gelinceye kadar bir-iki saat konuşup dertleştiler. Padişahın oğlu kılıcını çekip, yatağın ortasına koydu. Kendisi kılıcın bir tarafına yattı. Kız da öbür tarafta uyudu. Bunlar iki üç gün burada kaldılar. Fakat kız sabahları yataktan geç kalkıyordu.

Bir gece padişahın oğlu kıza "Biz yarın sabah erkenden buradan gidiyoruz. Bizimle beraber olmak istersen, sabah erken kalk. İşlerimizi bitirip yola koyulalım" dedi. Oğlan sabah erkenden uyandı. Kız hâlâ uyuyordu. Özel hizmetçisine "Git, kırdan bir demet sarı gül topla, getir" dedi. Hizmetçi gidip bir demet sarı gül getirdi. Padişahın oğlu gülleri kızın üzerine serpti. Kılıcını da başının altına bıraktı ve "Biz yola çıkacağımız zaman, uyuyordun. Seni uyandırmak istemedik. Ama bize yetişmek istersen, bir çift demir ayakkabı giy, eline çelikten bir baston al. Bizi bulana kadar dolaş" diye bir not yazdı. Kâğıdın sonuna da bir aşk şiiri yazdı.

Padişahın oğlu yola çıktı. Birkaç fersah gitti, ama kız hâlâ uyuyordu. Kız öğleye doğru çadırda gözünü açtı. Kendisini yapayalnız buldu. Kalkıp kâğıdı okudu. Bir ah çekip, dudağını ısırды. Ne yapacağını bilmiyordu. Derken, uzakta koyun otlatan bir çoban gördü. Çobana seslendi. Çoban yanına gelince ona "Bu çadırda altın elbiseyi sana vereyim. Karşılığında da külahınla çoban kepenegini bana ver" dedi. Çoban kabul etti. Kız, külahla kepenegi aldı. Kılıcı kepenegin altına bağlayıp yola koyuldu. Zekice düşünerek ayak izlerini takip etti. Yolda bin bir güçlkle karşılaştı. Sonunda padişahın oğlunun şehrine geldi. Şehir kapısından içeri adımını atmadan kapı muhafızı önüne geçti ve üstündeki çoban giysisinden onu erkek zannederek "Delikanlı, padişahın emrine göre, bu şehre yabancı giremez. En iyisi geldiğin yoldan geri dön" dedi.

Kız buraya ne güçlükleri yenerek gelmişti. Bunun üzerine "Benim hiç kimseyle işim yok. Bu şehrin köylerinden birinde yaşıyorum. Şehrin yabancıları değilim. Şurdan burdan bir şeyler alıp, karnımı doyuracağım" diye yalvarmaya başladı.

Kapı muhafızı onun haline acıdı. "Mademki yabancı değilsin,..gir bakalım" dedi. Kız, çoban giysisiyle

içeri girdi. Birkaç gün boyunca padişahın oğlunu aradıysa da onu bulamadı. Ne yola başvurduysa, bir çare bulamadı. Ümitsizliğe kapıldı. Dönmeyi düşünürken bir hamamın önünden geçti. Hamamın tüm görevlileri sıraya girmişler, kimseyi geçirtmiyorlardı. Bekçiler de insanları geriye çekiştiriyorlardı. Birine yavaşça “Ne var? Burada ne oluyor?” diye sordu. Oradaki “Padişahın oğlu düğün hamamına geldi” dedi. Kız bir yandan padişahın oğlunu bulduğuna sevinirken, bir yandan da düğün hamamından dolayı çok üzüldü. Bu düşünceler arasında bocalayıp dururken hamam görevlilerinin sesleri yükseldi. Bir tahtirevan getirip hamamın önüne koydular. Padişahın oğlu tahtirevana bindi. Sağına bir vezirin oğlu, soluna da başka bir vezirin oğlu oturdu. Birtakım kimseler de atlara binerek hareket ettiler. Halk her taraftan onları görmek için hücum ediyordu. Hâlâ çoban giysisi içinde duran kız bin bir güçle halkı yarararak padişahın oğlunun gözüne baktı. Onu da kendisine baktırarak padişahın oğlunun kâğıda yazdığı şiiri okumaya başladı. Padişahın oğlu şiiri duyunca çobana dikkatle baktı. Onun aynı kız olduğunu anladı. Tahtirevanı durdurup çobanı yanına almalarını emretti. Padişahın oğlunun her iki yanında oturanlar bu duruma çok sinirlendiler. Padişahın oğluna “Yanımıza oturttuğun kimdir?” diye sordular. Padişahın oğlu “Bunun dış görünüşüne bakmayın. Bu çok önemli. Sonra anlayacaksınız” dedi. Kısacası padişahın oğlu, kızı saraya getirdi. Annesi çobanı görünce, oğluna dönerek “Yanıdaki de kim? İnsan kıtlığı mı vardı da getire getire bunu getirdin? Tam düğün yapacağımız sırada böyle ne idüğü belirsiz insanları getirme. Yoksa vezirler babanı tefe koyarlar” dedi.

Öte yandan, padişahın oğlunun bir teyze kızı vardı. Güzel olmadığı bir yana, padişahın oğlu da ondan hoşlanmıyordu. Ama annesi bu kızı oğluna almak için ısrar ediyordu. Oğlan ne kadar reddediyorsa, an-

kadın düetiyordu. Sonunda oğlandan teyzesi-
nın kızıyla evlenmesi için söz aldılar. Oğlanın yaptığı
yolculuk ve kaybolması, hep bu düğünden kaçmak
içindi.

Yolculuktan dönünce annesi “Çabuk teyzenin kı-
zına durumu anlat. Elinden tut ve getir. Yoksa sütü-
mü helal etmem” diye ısrar etti. Sonunda ne yapıp
yapıp oğlanı ikna ettiler. Düğün hazırlığına başladı-
lar. Oğlanı hamama gönderdiler. Ertesi akşam da on-
ları el ele tutuşturup odalarına göndermek için hare-
kete geçtiler. Zavallı oğlan hamamdan çıktıktan son-
ra, dediğimiz gibi nehir kıyısında gördüğü ve çadırına
aldığı kızı karşısında çoban kıyafeti içinde gördü. Ya-
rası tazelendi. Onu yanına alıp, saraya getirdi. Düğün
gecesinden bir gece önce, annesi oğlanın yanına gele-
rek “Artık bu gece şu çobanı bırak” dedi. Oğlan “Ha-
yır, onu al, bahçeye havuzun yanına götür. Orada
ona rahat giysiler ver” dedi. Annesi çok kızdı. “Şuna
bak hele. Bana emir veriyor! Yarın burada tüm şehrin
körü topalı için düğün dernek mi kuracağım?” dedi.

Çoban bu sözleri duyunca çok sinirlendi. Kalkıp
sarayın merdivenlerine koştu. Aşağı inip bahçenin or-
tasındaki havuzun yanına geldi. Bir söğüt ağacının
altında külahı ve çoban kepeneğini çıkararak yanın-
daki torbasından kendi elbisesini aldı. İki dirhem bir
çekirdek süslendi. Sonra padişahın oğlunun verdiği
kılıcı karnına saptı. Karnından oluk oluk kan fışkır-
maya başladı. Sonra olduğu yere yığıldı kaldı.

Öte taraftan padişahın oğlunu gelinle el ele tutu-
şturdular. Sonra salona getirip yan yana oturtular.
Ama oğlanın canı çok sıkılıyordu. Kendini tutamayıp
gelini orada bıraktı ve bahçeye çıktı. Kızı o halde gö-
rür görmez, aynı kılıçla kendi karnını parçaladı ve
oracığa düştü. Gelin, damadın bahçeye gidip hâlâ gel-
mediğini görünce, onu aramak için kalkıp bahçeye
çıktı. Oradaki manzarayı görür görmez bir çığlık attı
ve olduğu yerde bayıldı. Oğlanın annesi ile babası ve

içerde bulunanlar gelinin yanına geldiler. Kız, oğlan ve gelini o halde görünce "O kız kim?" diye şaşırıp kaldılar. Başlarına gelen bu kaza neydi? Hepsi orada donup kalmışken yanlarındaki söğüt ağacına konmuş olan bir güvercin diğerine şöyle diyordu: "Kardeşim, dediklerine göre bu bir padişahın kızıymış. Bu padişahın oğluna beslediği aşktan dolayı çoban kılığına girip onu aramaya gelmiş. Her ikisi de birbirlerine olan aşklarından kendilerine kıymışlar. Ama hemen karınlarını dikerlerse ve dikiş yerine bu ağacın kabuğundan çıkan suyu sürerlerse iyileşirler."

Ağacın altında duranlar hemen bu işi yaptılar. Her ikisi de iyileştiler. Büyük bir düğün yaptılar. Teyzesinin kızını ise gönderdiler. O da amcasının oğluyla evlendi.

Düğünden kırk gün sonra kız "Babamı çok özledim. Gidip onları görmek istiyorum" dedi. Oğlan "Tabii, beraber gidelim" dedi. Büyük bir gösterişle yola çıktılar. Şehre yaklaşırken kız, başından geçenleri uzun uzadıya bir kâğıda yazıp babasına gönderdi. Kızının kaybolmasından sonra onu aratan, fakat bulamayınca derin üzüntü içinde kalan padişah, mektubu okuyunca çok sevindi. Tüm vezirlere ve devletin ileri gelenlerine haber gönderdi. Bunları büyük bir görkemle şehire getirdiler. Kırk gün ağırladılar. Padişah kızının mutlu olmasına çok sevinmişti. Vârisi olmadığı için damadını veliaht tayin etti. Birkaç yıl geçmeden veliaht, her iki padişahın yerine geçti ve iki ülkeyi de birleştirdi.

ATEŞ PERİSİ

Meryem dokuz, kız kardeşi Fatma iki yaşındaydı. Onlar anneleriyle birlikte bir köyde yaşarlardı. Meryem okuldan döndükten sonra evde oturur, Fatma'ya bakardı. Annesi de köyün terzisi olan kadına gider ve güneş batana kadar birlikte dikiş dikerlerdi.

O gece kışın son gecelerinden biriydi. Her yer kalın ve güzel bir kar tabakasıyla örtülmüştü. Bayram yaklaşıyordu. Meryem'in annesi geç vakitlere kadar çalışmak zorundaydı. Çünkü müşteriler giysilerini bayram gecesi için istiyorlardı. Meryem ile Fatma o gece evde yalnızlardı.

Meryem lambayı yaktı ve sobaya birkaç odun attı. Fatma'yı dizlerine oturtup masal anlattı. Birinci masal, ikinci masal derken, Fatma üçüncü masalın ortasında uykuya daldı. Şimdi Meryem tek başına kalmıştı. Dışarıda göz alabildiğince gece karanlığı ve kar beyazlığı vardı. Meryem korkuyordu. "Korkmamalıyım. Gündüz nasılsa, gece de öyle. Sadece hava karanlık" diyordu kendi kendine. Fakat bu sözler Meryem'in korkusunu gidermiyordu. "Niçin yalnız kalmamız gerekiyor? Neden kimse bizi düşünmüyor?" diye içinden geçiriyordu. Gözlerini sobanın ateşine dikmişti. Alevler gözlerinin önünde dans ediyor, dans

ediyordu. Birden alevlerin arasından güzel mi güzel bir peri çıkıverdi.

Ateş Peri'sinin üstünde, üzeri altın yaldızlı, kırmızı, güzel bir giysi vardı. Ateş Perisi sobadan çıktıktan sonra Meryem'e selam verdi. Meryem periyi görünce çok şaşırıldı.

"Ateş Perisi, geldiğin iyi oldu. Biz çok yalnızdık. Lütfen annem dönünceye kadar yanımızda kal" dedi. Ateş Perisi gülümsedikten sonra "Anneniz gelinceye kadar yanınızda kalıyamam. Çünkü gidip, köyün bütün ateş ve lambalarının iyi yanıp yanmadıklarına bakmalıyım. Dilersen seni yanımda götürebilirim. Annen gelmeden eve döneriz" dedi. Meryem bu öneriyi kabul etti. Fatma'yı kucaklayıp Ateş Perisi'yle birlikte evden çıktılar. Ateş Perisine selam vermek için karlar ayaklarının önünden bir kenara çekiliyorlar, yolun iki yanındaki beyaza bürünmüş ağaçlar başlarını eğiyorlardı.

Ateş Perisi "Burası ateş ve lambalarına bakacağımız ilk yer" dedi. Meryem ile Ateş Perisi, kapıyı açan rüzgârla birlikte eve girdiler. Burası annesinin çalıştığı evdi. Meryem'in annesi diktiği elbiseden başını kaldırarak, birlikte çalıştığı terzi kadına "Çocukları evde yalnız bıraktım. İçim rahat değil. Bari korkmayıp erkenden uyusalar!" dedi. Terzi kadın daha Meryem'in annesine cevap vermeden, Ateş Perisi, Meryem'e "İşim bitti. Haydi gidip öteki işlerimize bakalım" dedi. Oradan ayrıldılar, aydınlık bir pencerenin önüne geldiler. Burası Meryem'in öğretmeninin eviydi. Öğretmen, öğrencilerin kompozisyonlarını okuyordu. Sıra Meryem'in kompozisyonuna gelmişti. Başını kaldırıp "Meryem ne iyi çocuk! Annesi bu gece geç vakte dek çalışacak. Keşke korkmasa da erkenden uyusa!" dedi. Meryem öğretmenini daha çok seyretmek istiyordu. Ama Ateş Perisi "Çabuk ol, haydi gidelim" dedi.

Oradan ayrılıp, bir sonraki eve geldiler. Burası,

Meryem'in her gün görüp selam verdiği yaşlı adamın eviydi. Yaşlı adam ateşin karşısına oturmuş karısıyla konuşuyordu. Meryem, yaşlı adamın karısına "Bu gece Meryem ile Fatma yalnızlar mı?" diye sorduğunu işitti. Karısı "Evet. Oğlumuzu beklemeseydim, gider onlara bir uğrardım" diye cevap verdi. Meryem Ateş Perisi'ne "Bunlar bizim yalnız olduğumuzu nereden biliyorlar?" diye sordu. Ateş Perisi "Çabuk ol, haydi gidelim. Bizim köyümüz gibi küçük bir köyde herkesin her şeyden haberi olur" dedi.

Bu sırada başka aydınlık bir pencereye yaklaştılar. Köyün dükkân sahibinin eviydi burası. Dükkân sahibi şehirden yeni dönmüş, aldığı malları yerleştiriyordu. Bunların arasında güzel bir çift ayakkabı vardı. Dükkân sahibi onu karısına gösterip "Bak, bu ayakkabıları Meryem için annesi istemişti" dedi. Dükkân sahibinin karısı "Ne güzel ayakkabılar! Hatırlattığın iyi oldu. Bu gece Meryem'in annesi eve geç dönecek. Çocukları evde yalnız. Lambayı alıp onlara bakmaya gideyim" dedi.

Meryem gözlerini ayakkabılardan ayıramıyordu. Ateş Perisi "Haydi gidelim, geç oluyor" dedi.

Ateş Perisi ile Meryem yola koyuldukları zaman Meryem "Ateş Perisi, biz evimize gidiyoruz. Ben artık korkmuyorum. Yalnız olduğumuzu ve kimsenin bizi düşünmediğini sanıyordum. Ama şimdi herkesin yüreğinin bizimle olduğunu anladım. Sana çok teşekkür ederim" dedi.

O gece Meryem'in annesi eve döndüğünde, çocuklarının sobanın karşısında uyumuş olduklarını gördü.

KARA TAY

Rıza bazı çocuklar gibi taş toplayıp cebini doldurmayı ve o taşlarla her şeye nişan almayı severdi. Bütün işi sabahtan akşama kadar nişan almaktı. Bazen ağaç dalına, bazen evin kapısına, bazen de pencere camını nişan alırdı. Bu taşlardan biri hedefine çarparsa, Rıza sevincinden yerinde duramaz olurdu. Herkes ona bunun iyi bir şey olmadığını söyler, ama bu sözler bir türlü Rıza'nın kulağına gitmezdi. Durmadan taş toplayıp, nişan alırdı.

Bir gün Rıza bir ağacın yanından geçiyordu. Başını kaldırıncaya, ağaca konmuş beyaz göğüslü bir serçe gördü. Cebinden bir taş çıkarıp nişan aldı. İyi nişan aldığından emindi. Ama serçe uçup gitti. Rıza taşın ona isabet etmediğini düşündü. Taşları cebine koyup, başka bir yere nişan almaya gitti.

Gece oldu.

Rıza uyumuştı.

Bir atın nal seslerini duydu. İyice kulak kabarttı. At dört nala geliyordu. Nihayet gele gele onların evinin önünde durdu. Rıza kapıyı açınca kara bir tayın kapının önünde durduğunu gördü.

– Ey kara tay! Sen karasın, gece karanlık. Neden evimizin kapısı önünde durdun? diye sordu Rıza.

Tay "Sırtıma atla da, neden burada durduğumu gör" dedi.

Rıza gerilip kara tayın sırtına sıçradı. Kara tay koşa koşa ak çöle geldi. Rıza başını kara tayın kulağına yaklaştırıp "Ey kara tay! Sen karasın, gece karanlık. Beni nereye götürüyorsun?" dedi.

Tay cevap verdi:

– Bekle, göreceksin.

Koştı, koştı. Nihayet kara çöle geldiler.

Rıza yine sordu:

– Ey kara tay! Sen karasın, gece karanlık. Beni nereye götürüyorsun?

Tay "Bekle, göreceksin" diye cevap verdi. Yine koştı. Gide gide ak dağa geldiler. Ak dağdan geçip kara dağa geldiler. Kara tay koşmaya devam etti. Nihayet Rıza uzaktan bir kent kapısı gördü. Kente girdiler. Geldikleri kent diğer kentler gibiydi. Ama bu kentin caddeleri bir cetvel uzunluğunda, ağaçları kalem boyundaydı. Kent meydanı bir somun ekmek, meydanın ortasındaki havuz da su çanağı büyüklüğündeydi.

Kara tay bir evin kapısı önünde durdu. Rıza attan aşağı atlayıp eve girdi. Evin içinde dört tane beyaz göğüslü serçe gördü. Onlardan biri erkek, biri de kadın giysisi giymişti. İki minik serçeden birinin üstünde erkek çocuk, ötekinde kız çocuk giysileri vardı. Dört serçe de küçük bir yatağın etrafında toplanmış, ağlıyorlardı.

Rıza, erkek çocuk giysisi olan serçeye "Neden ağlıyorsun?" diye sordu. Minik serçe cevap vermedi; sadece ağladı. Üzerinde kız giysisi olan serçeye "Neden ağlıyorsun?" diye sordu. Minik serçe cevap vermeyerek, sadece ağladı. Kadın giysisi giyinmiş olan serçeye "Neden ağlıyorsun?" diye sordu. O da cevap vermedi. Bu kez üzerinde erkek giysisi olan serçeye "Neden ağlıyorsun?" diye sorunca, büyük serçe şöyle cevap verdi:

– Bu gördüğün serçe benim oğlumdur. O dünyadaki bütün serçelerden daha iyi uçar, bütün ağaç ve dağlardan daha yükseklerle çıkardı. Uçmaya hiç mi

...da ...di. Dun sabah erkenden uçu; kara dağdan ...ak dağdan geğu, kara çölden ve ak çölden de geğu. Uçu uçu büyük insanların kentine geldi. Yorulmuştu. Biraz dinlenmek için bir ağaç dalına kondu. Kondu ama bir çocuk onun kanadına taş attı. Oğlumun kanadı kırıldı. Oğlum o kırık kanadıyla uçarak eve geldi. Şimdi bir daha hiç uçamamasından korkuyorum. O uçmayı her şeyden daha çok severdi.

Rıza yatağa baktı. Ne yazık ki sabahleyin telaşla vurduğu serçeydi bu! O kadar utandı, o kadar utandı ki, hoşçakalın bile diyemedi. Evden çıkıp kara taya bindi. Başını atın kulağına götürüp "Ey kara tay! Sen karasın, gece karanlık. Koş!" dedi. Tay koşmaya başladı.

Kentten ayrılıp kara dağa vardılar. Kara dağdan ak dağa geldiler. Rıza pişmandı. Artık kendisini atın üzerinde dik tutamıyordu. Başını atın boynuna dayayıp ağlamaya başladı. O ağlıyor, kara tay koşuyordu.

Rıza ne kadar gittiklerini, nereye vardıklarını anlamadı. Birden bir ses duydu. Başını atın boynundan kaldırıp da gözlerini açtığında, annesi "Rıza, uyan! Niçin ağlıyorsun?" diyordu.

HAYAT SUYU

Bir varmış bir yokmuş. Allah'tan başka hiç kimse yokmuş.

Bir ayakkabı tamircisinin üç tane oğlu vardı: Kambur Hasenî, Kel Hüseyinî ve Ahmetçik. Büyük oğlu Hasenî büyücü ve kavgacıydı. İkinci oğlu Hüseyinî hem becerikli, hem beceriksizdi. Kimi zaman havuzun suyunu çeker, bazen kar kürür, çoğu zaman da başıboş aylak aylak dolaşırdı. Hepsinden küçüğü Ahmetçik kendi halinde, babasının bir tanesiydi. Bir attar dükkânında çıraklık yapıyor ve aybaşında aldığı parayı getirip babasına veriyordu. Adamakıllı bir işi olmayan ve elleri harçlık almak için babalarına uzanan büyük oğulların Ahmetçik'i görmeye tahammülleri yoktu.

Tesadüfen şehirlerinde kıtlık baş gösterdi. Bir gün kunduracı oğullarını yanına çağırarak onlara "Biliyor musunuz? Artık benim işim gücüm yetmiyor. Şehirde de pahalılık aldı yürüdü. Sizler de artık yetiştiniz. Hepinizin küçüğü Ahmetçik bile maşallah on beş yaşında. Allah yardımcınız olsun. Gidip rızkınızı çıkarın, her biriniz birer iş, sanat öğrenin. Ben bu köşede kendime yetecek kadar kazanırım. Günün birinde haliniz vaktiniz düzelirse ne âlâ; bana da haber verin. Yok

eğer yanıma dönerseniz, bir lokma ekmeğimiz var, birlikte yeriz” dedi.

Çocuklar: “Peki babacığım” dediler.

Kunduracı da her birine birer ekmeğe ve bir testi su verdi. Yüzlerini öperek uğurladı onları.

Üç kardeş yola koyuldular. Gözlerinin alabildiği, dizlerinin dayandığı yere kadar gittiler, gittiler. Nihayet yorgun argın bir yol kavşağına geldiler. Yorgunluklarını çıkarmak için bir kara ağacın altına oturdular. Ahmetçik’in yorgunluktan uykusu geldi ve ağacın altında derin bir uykuya daldı. Ahmetçik’i kıskanıp, onun kanına susayan büyük kardeşler, kendilerinden daha yetenekli olduğu için, işlerine burnunu sokup engel olmasından korktular. Kendi kendilerine “Ne yapmalı da bu belayı başımızdan atmalı?” dediler.

Kollarını arkadan sıkıca bağlayıp sürükleye sürükleye karanlık ve derin bir mağaraya attılar.

Ahmetçik ne kadar yalvarıp yakardıysa da onu dinlemediler ve kocaman bir kaya parçasını getirip mağaranın ağzına dayadılar. Sonra Ahmetçik’in gömleğine güvercin kanı sürüp oradan geçen bir kervana verdiler ve onu kunduracıya vermesini, Ahmetçik’i kurt yediğini söylemesini salık verdiler. Sonra yollarına devam ettiler ve gide gide bir üç yor! kavşağına geldiler. Orda kura çektiler. Biri doğuya gitti, biri de batıya.

Kambur Hasenî’ye gelince, sırtındaki yüküyle tüm su ve ekmeği bitene kadar yürüdü. Dar vakit bir ormandan çıktı. Uzaktan mavi bir alev gördü. Yaklaşınca bir büyücü kulübesi olduğunu gördü. Orada oturan ihtiyar kadına selam vererek “Neneciğim! Tanrı rızası için bana acıyın. Ben garip ve kimsesizim. Bugün burada yatacak bir yer verin. Açlık ve susuzluktan tükenmek üzereyim” dedi.

İhtiyar kadın "Senin gibi işsiz ve utanmaz bir kamburu kim ağırlar? Ama haline acıdım. Eğer dediğim işi yaparsan seni ağırlarım" dedi.

Hasenî beklemeden "Baş üstüne, dediğiniz her işi yapmaya razıyım" dedi.

– Evimizin arkasındaki kör kuyuya bir mum düştü. Onu çıkar. Bu mumun mavi alevi var ve hiçbir zaman sönmez.

İhtiyar kadın ona su ve ekmek verdi. Sonra birlikte gittiler. Kulübenin arkasında Hasenî'yi bir zembile koyup kuyuya sarkıttı. Hasenî mumu aldı ve yukarı çekmesi için ihtiyar kadına işaret etti. İhtiyar kadın ipi çekti. Kuyunun ağzına gelir gelmez mumu kapmak için elini uzattı. Hasenî bundan kuşkulananarak:

– Hayır, şimdi değil. Bırak ayağım yere değsin. O zaman mumu vereyim, dedi.

İhtiyar kadın öfkelenince ipin ucunu bırakıverdi. Hasenî takla makla aşağıya düştü. Ama hiçbir şey olmadı, burnu bile kanamadı. Mum da hâlâ yanıyordu. Fakat Hasenî'nin ne işine yarardı? Bu kuyunun içinde öleceğini görünce düşünceye daldı. Sonra cebinden bir çubuk çıkararak "Bana kalan son şey" dedi. Çubuğu mumun mavi aleviyle ateşledi ve birkaç nefes çekti. Kuyunun içi dumanla doldu. Birden ipek bir kumaş içinde eli göğsünde bir cüce belirerek "Ne emredersiniz?" dedi.

Hasenî:

– Sen kimsin? Cin misin, peri misin? İnsan mısın?

– Ben küçüğünüz ve hizmetçinizim.

– Önce yardım et de yukarı çıkayım. Sonra para pul ve hayat istiyorum.

Cüce, Hasenî'yi sırtına alıp kuyudan çıkardı. Sonra ona:

– Eğer para, pul ve iyi bir hayat istiyorsan bu olur. Buradan yürü, bir şehre ulaşacaksın. Orda her işin yoluna girer. Ama hayat suyundan sakınmaya

çalış, dedi ve eliyle bir tarafı gösterdi. Hasenî heyecanlanıp eli ayağına dolaştı. Mum elinden kurtuldu ve kuyunun dibine düştü. Bir de bakınca cücenin kaybolduğunu gördü. Sanki yer yarılmış da içine girmişti.

Hasenî, karanlığın içinde cücenin gösterdiği yoldan dosdoğru yürüdü. Şafak sökerken nehir kıyısında bir şehre ulaştı. O beldenin tüm insanların kör olduklarını gördü. Nehir kıyısına eğilerek yüzüne bir avuç su serpti. Bir avuç da içti. Yakınında olan bir köre:

–Amcacığım, burası neresi? diye sordu.

–Bilmiyor musun yoksa? Burası altın saçan ülke, diye cevap verdi o adam.

Hasenî:

“Tanrı rızası için. Ben garibim. Uzak bir şehirden geliyorum. Yol da bilmiyorum. Bana yiyecek bir şeyler verir misin?” diye sordu.

Adam:

– Burada hiç kimseye bedava bir şey vermezler. Bu nehrin kumundan bir avuç verirsen, sana ekmek veririm, diye cevaplandırdı.

Hasenî nehrin kumlarına elini daldırınca, bütün toprağın altın olduğunu gördü. Çok keyiflendi. Bir avuç o adama vererek ondan ekmeği aldı. Hemen yedi. Ceplerini de altın kumla doldurarak yola koyuldu ve şehre doğru yürüdü. Ulaştığında oranın büyük bir şehir olduğunu gördü. Ama tüm şehir koyun ağılı gibi üst üste kurulmuştu. Halkı kör olduğu için ya mağara kovuklarında, ya da bu tepeciklerin altında yaşıyorlardı. Gece ve gündüz onlar için birdi. Tüm şehirde tek bir lamba bile yanmıyordu. Devlet ilanları ve yazılar iri harflerle kalın mukavvalar üzerine basılıyor, tüm halk asık suratla, biçimsiz kirli giysiler ve şişkin gözleriyle kurt gibi birbirlerine dolaşıyorlardı. Birine “Amcacığım, niçin buranın insanları kör?” diye sordu.

Adam: "Bu ülkenin toprağı altınla karışıktır ve özelliğinden olacak, gözü kör ediyor. Gözlerimize şifa verecek bir peygamberi gözümüz yolda bekliyoruz. Her ne kadar zenginsek de, gözümüz olmadığı için fakir olup da dünyayı görmeyi çok isterdik. Bundan dolayı süklüm püklüm şehrimizde kalakaldık" diye cevap verdi.

Hasenî iştahlandı. Kendi kendine "Bunlar adama-kıllı aldatılıp sağılabilir. Ben onların peygamberi olursam, ne zararı var?" dedi. Gidip, meydanın köşe-sindeki minbere çıkarak bağırmağa başladı:

– Ey insanlar! Bilin ki ben, beklenen peygamberim. Size müjde vermek için Tanrı tarafından geldim. Tanrı sizi denemek istediğı için, gerçekleri daha iyi arayabilmeniz ve hakikatleri gören gözünüzün açılması nedeniyle bu alçak dünyayı görmekten sizi mahrum etti. Çünkü kendini bilmek, Tanrı'yı bilmektir. Dünya baştan başa şeytani vesvese ve asılsız şeylerle doludur. Dedikleri gibi, göz görünce, gönül çok şey ister. Siz görmediğimize göre şeytanın vesvesesinden uzaksınız. Halinizden memnun olarak yaşıyor ve her kötülüğe karşı direniyorsunuz. O halde sabırlı olun ve Tanrı'ya şükredin ki bağışı size vermiş. Çünkü bu dünya gelip geçicidir. Ama öteki dünya ebedidir ve ben size yol göstermek üzere geldim.

İnsanlar öbek öbek ona bağlanıp, yoluna baş koydular. Hasenî de işinin daha çok büyümesi için her gün cin, peri, kıyamet günü, cennet, cehennem, kaza ve kader, kabir eziyeti ve bu gibi konularda uzun uzadıya nutuklar veriyordu; onun nutuklarını iri harflerle mukavva üzerine yazıyorlar ve halka dağıtıyorlardı. Çok geçmeden altın saçan şehrin tüm ahalisi ona inandı. Önceleri halk birkaç kez ayaklanıp altın yıkama işine yanaşmayarak tedavi olmak istediklerinden, kambur Hasenî onların hepsini bu yolla ikna etti. Böylelikle o beldenin zengin ve ensesi kalınlarının gelirleri daha da arttı. Hasenî'nin ünü doğu

ve batıya yayıldı. Kısa zamanda da körler padişahının yakınlarından oldu.

Bu arada tüm halkın altın toplamak zorunda olduğuna karar verdi. Herkes evden nehir kıyısına kadar beline bir zincir bağlamıştı. Sabah şafak sökmeden çan çalıyor ve grup grup altın yıkamaya gidiyorlardı. Güneş batınca işlerini bırakıyorlar ve körü körüne zincirin ucunu tutarak evlerine dönüyorlardı. Tek eğlenceleri içki içmek ve esrar çekmek olmuştu. Hiç kimse toprağı ekip biçmeyi bilmediğinden, altın karşılığında tahıl, esrar ve içkilerini komşu ülkelerden satın alıyorlardı. Bu nedenle toprak verimsiz düşmüş, halkı pislik, hastalık ve mutsuzluk sarmıştı.

Altın toprağın tesiri ile Hasenî'nin gözleri önce yara bere, sonra da kör olduysa da, altın toplama hırından dolayı yorulmak nedir bilmiyordu. Günden güne mevkii daha da kuvvetleniyor, körler ülkesindeki malı, mülkü, zenginliği gittikçe çoğalıyordu. Hatta tüm evlerin duvarlarına Hasenî'nin resimleri asılmıştı. Sonunda Hasenî, gözüne çok güzel bir çift yapma göz taktırmak zorunda kaldı. Ama buna karşılık altın tahtta uyuyordu. Kamburunun üstünü altın bir yaprakla kaplatmıştı. Altın damacanalardan şarap içiyor, altından esrar ağızlığıyla esrar çekiyordu. Altın ibriklerle yıkanıp temizleniyordu, her gece ona bir eş getiriyorlar, o da çektiği bütün bu zorluk ve düşkünlükten sonra dileğine kavuştuğu için Tanrı'ya şükrediyordu.

Babası, kardeşleri, eski yaşantısı, hatta babasının ricası bile tümüyle hatırandan çıktı. Gösteriş içinde, içki ve eğlenceyle dolu bir hayat yaşamaya başladı.

Hasenî burada yaşayadursun, bakalım kel kardeşi Hüseyinî'nin başına neler geldi? Hüseyinî de düşe kalka doğu caddesinden yola koyuldu. Gide gide bir ko-

ruya vardı. Yorgunluk ve bitkinlikten bir ağacın altına uzandı ve uyuyakaldı. Sabahleyin selers ve civıltılar arasında, ağaca konmuş üç karganın birbirleriyle konuştuklarını işitti. Onlardan biri:

–Kardeşim, uyuyor musun? dedi.

İkinci karga:

– Hayır, uyanığım.

Üçüncü karga:

– Kardeşim, yeni bir haber var mı?

Birinci karga:

– Oooh! Bizim bildiklerimizi insanlar da bilselerdi! Mehtap ülkesinin şahı ölmüş! Tahtına oturacak halef olmadığından yarın doğan uçuracaklar. Bu doğan kimin başına konarsa, o, şah olacakmış.

İkinci karga:

– Sence kim şah olacak?

Birinci karga:

– Bu ağacın altında uyuyan adam şah olacak. Ama başına koyun işkembesi koyup, şehre gitmesi koşuluyla. O zaman doğan gelip başına konar. Önce yabancı olduğunu görünce kabul etmezler ve bir odaya hapsederler onu. Pencereyi açması gerekiyor. O zaman doğan, tekrar pencereden girerek başına konar.

Üçüncü karga:

– Pöh! sağırlar ülkesinin şahı mı?

İkinci karga:

– Onların sağırlığının çaresi ne, biliyor musun?

Üçüncü karga:

– Hayat suyu. Ama hayat suyunu insanlara verirse, gözleri kulakları açılır ve bundan böyle patronlarına boyun eğmezler. Şu gördüklerini bu ağaca astılar. Sözüüm ona halkın kulaklarını tedavi etmek istiyorlardı, dedi ve gak gak diye ötüşerek uçtular.

Hüseyinî gözünü açınca iki adamın ağaca asılı olduğunu gördü. Korkusundan yerinden sıçradı ve kaçmaya başladı. Yolu üzerinde sürüden geri kalmış bir oğlağı yakaladı. Başını kesip, işkembesini çıkararak

başına koydu ve yoluna devam etti. Dar vakit büyük bir şehite ulaştı. Orada acayip bir gürültüdür gördü. İçin için sevindi. Gidip şehrin kenarında bir harabeye oturdu. Bir de baktı ki, göğe yükselen bir avcı doğan süzülüyor. Doğan süzüle süzüle onun başına kondu ve pençesiyle başını tuttu.

İnsanlar ona doğru hacum ederek hurra çektiler ve eller üzerinde havaya kaldırdılar. Ancak yabancı olduğunu anlar anlamaz onu bir odaya kapadılar ve kapısını kilitlediler. Hüseyinî gidip pencereyi açtı. Doğan tekrar havalandı ve pencereden girerek onun başına kondu. İnsanlar bu kez de başına üşüşüp, onu altından yapılmış dört atlı bir arabaya oturtular. Törenle görkemli bir saraya götürdüler onu. Çok yüksek bir hamamda başını, vücudunu yıkadılar. Kıymetli giysi ve cübbeler giydirdiler. Sonra mücevherle işlenmiş bir tahta oturtular. Başına da taç koydular.

Hüseyinî'nin zevkten içi içine sığmıyordu. Şaşkın şaşkın çevresine bakınırken, gösterişli ve parlak elbisesi bir kör gelerek yeri öptü ve "Efendimiz, Allah uzun ömürler versin. Tüm burda bulunanlar adına sizi tebrik ederim" dedi.

Hüseyinî göğsünü temizleyip, derin bir nefes aldıktan sonra emredici bir sesle "Sen kimsin?" dedi.

– Allah uzun ömürler versin. Bu ülkenin tüm insanları sağır ve dilsizdir. Ben altın saçan ülkenin tircilerinden bir yabancıyım. Kutlama törenini huzurunuzda yerine getirmek için görevlendirildim.

– Burası neresi?

– Buraya mehtap ülkesi derler.

– Git, benim ağızımdan halka söyle. Her zaman onları düşündüğümüze ve gölgemiz altında huzur içinde yaşayacaklarına dair onlara güvence ver.

–Baş üstüne.

Hüseyinî sözünü keserek:

– Söyle, işlerinin başına gitsinler. Gevezelik de yasak. Duydun mu? Akşam yemeğimizi hazırlasınlar.

Kör tacir sofracıbaşına işaret etti. Herkes eğilerek kapıdan çıktı. Sofracıbaşı da öne çıkıp eğildikten sonra geri geri dışarı çıktı. Hüseyinî kalkıp esnedi. Gülmüseyerek kendi kendine "Bu aptallara amma da oyun oynadım. Ne yaptığımı bilmiyorlar. Onlara unutamayacakları bir ders vereyim de görsünler" dedi. Sonra bir boydan bir boya sofraya döşenmiş, rengârenk yiyeceklerle donatılmış büyük bir odaya girdi. Keyfinden sofranın etrafında dans etti ve yemeklerden üst üste hemen birkaç tane atıştırdı. Bir hindiye alıp dişledi. Birkaç kadeh ayran ve meyve suyunu başına dikti. Sonra yatağına gitti.

Hüseyinî ertesi sabah öğleye doğru uyandı ve emir verdi. Tüm vezirler, emirler, saray soytarıları, eşraf, ayan, elçiler, tüccar birbiri peşi sıra dizildiler. Grup grup geliyorlar, eğiliyorlar, duvarın kenarında sıraya diziliyorlar, el, göz ve ağız hareketleriyle kulluk ve bağlılıklarını gösteriyorlardı. Padişahın onayına sunmak istedikleri önemli bir konu veya ivedi bir ferman olduğunda yanlarındaki küçük not defterlerine yazıyorlar ve Hüseyinî'ye veriyorlardı. Ne var ki Hüseyinî okuma yazma bilmediği için, cevabı sözlü olarak ona vermek ve sonra konuyu görüşmek için, altın saçan ülkenin kör tacirlerinden iki kişiyi sağ kol ve sol kol veziri seçti.

Hüseyinî'ye o kadar dalkavukluk ettiler ki, dalkavuklar, şairler, soytarılar, onun etrafını sardı. Hüseyinî'yi o denli Tanrı'nın gölgesi ve yeryüzünün Tanrı'sı gibi gösterdiler ki, Hüseyinî de buna aldandı. Göbeği katmer katmer şişti. Kendini bir şey zannedip, gurur ve kibre kapıldı. Hiç kimse ona gözünün üstünde kaşın var diyemiyordu. Sonra da vurdu kırdı çoğaldı. Tutuklamalar arttı. Polisler, bekçiler, muhafızlar halkın gözünü öylesine yıldırıldı ki, bu durum herkesin canına yetti. Tüm mehtap ülkesi halkı ziraate, haşhaş ekmeye ve damıtık içki içmeye zorlandı. Böylelikle altın saçan ülkeden altın alacaklar, karşılığında içki

ve esrar satacaklardı, sonra da Hüseyinî ve etrafındakilerin parası kat kat artacaktı. Sözü'n kisası halk fakirlik ve mutsuzluk içinde yaşıyordu. Körlük hastalığı yavaş yavaş mehtap ülkesine sirayet etti. Sağırılık da mehtap ülkesinden altın saçan ülkeye sıçradı. Hüseyinî'nin de kulağı ağır işitmeye başladı ve sonra da sağır oldu. Ama yanında bulunan birkaç saray soytarısı, dalkavuk ve kör tüccarla zevk ve safa içinde yaşadı. Babası ve kardeşleri tümüyle hatırlından çıktı ve babasının ricasını da unuttu.

Hüseyinî'yi burada bırakalım. Bakalım Ahmetçik'in başına ne geldi? Efendime söyleyeyim: Ahmetçik kolları bağlı, baygın bir şekilde mağaraya düşmüştü. Sabaha doğru mağaranın ağzındaki kayanın arasından zayıf bir ışık girince, birden birinin kollarını tutup onu sarstığını fark etti. Gözlerini açınca, bıyıkları kulağını geçmiş, iri yarı bir dervişin başında durduğunu gördü. Derviş: "Senin burada ne işin var?" diye sordu. Ahmetçik başından geçenleri, babasının ekmek parası kazanmak için onları nasıl gönderdiğini, kardeşlerinin bu belayı başına nasıl getirdiklerini bir bir anlattı. Derviş kollarını açıp ona yiyecek bir şeyler getirdi. Ahmetçik yemeğini yedikten sonra dervişe: "Şimdi kardeşlerimin yanına gidip onlara yardımcı olmak istiyorum" dedi. Derviş: "Şimdi zamanı değil. Boşu boşuna kendini ele verip yakalanırsın. Eğer doğru söylüyorsan kadife çiçeği ülkesine git. Tüm mutsuzları kurtarmak için hayat suyunu bul" diye cevap verdi.

– Yolu nerede?

– Sana tarif edeyim. Hayat suyu Kaf Dağı'nın arkasındadır.

Mağaranın köşesinden bir kaval alıp ona verdi ve "Bu benim hatıram olsun sana" dedi.

Ahmetçik kavalı alıp, koynuna koydu ve birlikte

mağaradan çıktılar. Derviş onu üç yol ağzına götürdü. Çok taşlık ve inişli çıkışlı olan üçüncü yolu ona gösterdi. Ahmetçik vedalaşarak yola koyuldu. Az gitti, uz gitti. Yolda yürürken kavalını çalıyordu, kuşlar ve diğer hayvanlar etrafına toplanıyorlardı. Öğleye doğru yaşlı bir çınar ağacına ulaştı. Kendi kendine, "Şurada biraz kestirip, sonra bir yola devam edeyim" dedi. Hemen uykuya daldı. Bir süre sonra bir hışırtı sesine uyandı. Başının üzerine bakınca, kocaman bir ejderhanın ağaca tırmandığını gördü. Ağaçta bir kuş yuvası vardı.

Ejderha yaklaşırken yavru kuşlar bağırmaya başladılar. Ejderhanın onları yemek istediğini görünce, Ahmetçik kalkıp yerden bir taş aldı ve ejderhaya fırlattı. Taş ejderhanın başına çarpınca, kocaman ejderha yere düşüp oracıkta öldü.

Ejderha her yıl, zümrüdüanka yavrulayıp da yavruların uçma zamanı gelince, yuvaya gelir ve hepsini yerdi. Bu yıl da zamanında gelmişti. Ancak Ahmetçik, işini yapmasına meydan vermemişti.

Ejderhayı öldürür öldürmez, gidip tekrar uzandı ve uykuya daldı. Sonra zümrüdüanka dağın yükseklerinden havalanıp, yavrularına yiyecek bir şeyler getirdi. Ağacın altında bir adamın uyuduğunu görünce tekrar dağa doğru uçtu. Kanadının üstüne kocaman bir kaya parçası alarak, adamın başına atmaya geldi. "Bu her yıl gelip yavrularımı kaçıran kimse olmalı. Kuşkusuz bu yıl da bu iş için gelmiş. Şimdi ben gösteririm ona" diye düşündü.

Zümrüdüanka yuvasına yaklaşıncaya, taş Ahmetçik'in başına gelecek şekilde nişan aldı. Yavrular annelerinin niyetinin ne olduğunu hemen anlayınca, bağırp çağırmaya ve kanat çırpmaya başladılar. "Anneciğim! Atma! Bu adamcağız olmasaydı, ejderha bizi çoktan yemişti!" diye bağırdılar. Zümrüdüanka bunun üzerine taşı uzaklara attı.

Dönünce önce çocuklarına yiyecek verdi. Sonra

kanatlarını şemsiye gibi açarak, rahat rahat uyusun diye Ahmetçik'in üzerine gölge bıraktı. Öğleden sonra Ahmetçik uyandığında, zümrüdüanka ona "Delikanlı, dile benden ne dersen. Şimdi söyle bana, nereye gidiyorsun?" dedi.

– Kadife çiçeği ülkesine gitmek istiyorum.

– Çok uzak. Neden oraya gidiyorsun?

– Kardeşlerimi kurtarabilmek için hayat suyunu bulmaya.

– Ha? Bu iş çok güç. Önce benden bir tüy kopar ve daima yanında tut. Günün birinde yardımına ihtiyacın olursa, bir bahaneyle dama çıkıp tüyümü yak. Ben hemen gelir, seni kurtarırım. Şimdi gel, kanatlarımın üstüne otur.

Zümrüdüanka yere kondu. Ahmetçik onun kandan bir tüy kopararak cebine koydu. Sonra zümrüdüankanın kanatları üzerine çıkararak oturdu. Zümrüdüanka havalandı.

Zümrüdüanka Ahmetçik'i yere indirdiğinde güneş Kaf Dağı ardında kayboluyordu. Ormanda, önünde, görkemli kapılarıyla büyük bir şehir görünüyordu. Zümrüdüanka onunla vedalaştıktan sonra uçtu gitti.

Her taraf göz alabildiğince bağlık, bahçelik, yemyeşil ve bayındırdı. Ekip biçmekle uğraşan neşeli ve canlı insanlar görünüyordu. Ya saz çalıyorlar ya da eğleniyorlardı. O beldenin hayvanları insanlardan korkmuyorlardı. Ceylan sakın sakın otluyor, tavşan insanların elinden yem yiyor, kuşlar ağaçların dallarında cıvıldaşarak şarkı söylüyorlardı. Meyve ağaçları her taraftan birbirlerine baş uzatmışlardı.

Ahmetçik o sulu meyvelerden birkaç tane koparıp yedi. Sonra yerden kaynayan bir pınarın başına gidip, yüzüne bir avuç su serpti. Gözü öylesine aydınlandı ki, bir fersah ötedeki rüzgârı görebiliyordu. Bir avuç da su içince, kulakları öyle duyarlı oldu ki sivrisineklerin aksırığını bile duyuyordu. O dopdolu yaşamın verdiği sarhoşlukla kavalını çıkarıp çalmaya başladı.

Dağın eteklerinde yayılan bir koyun sürüsü ile, aya sanki, sen çıkma ben doğdum dercesine, güneş kadar güzel bir çoban kızın etrafına toplandığını gördü.

Kız, sırma saçları ve inci dişleriyle koyunların ardından geldi. Ahmetçik bir bakışta bir değil, bin canla çoban kıza âşık oldu. Ona "Burası neresi?" diye sordu. Kız "Burası kadife çiçeği ülkesi" diye cevap verdi.

– Ben hayat suyu için geldim. Kaynağı nerede?

Kız gülerek cevap verdi:

– Tüm sular hayat suyudur. Bu suyun belirli bir pınarı yok.

Ahmetçik düşünceye dalarak:

– Hissediyorum. Sanki değiştim. Buradaki her şey rüya âleminde gibi. Gözümlerle gördüğüm şeylere hiçbir zaman inanamazdım, dedi.

Kız:

– Sen nereden geldin? diye sordu.

Ahmetçik, macerasını başından sonuna dek anlattı ve babasıyla kardeşleri için hayat suyu götürmeye geldiğini söyledi. Kız onun haline acıyarak:

– Burada hayat suyunun belirli bir pınarı yok. Her yerde var hayat suyu. Yalnız sağırlar ve körler ülkesi insanları suya bu adı taktılar. Ama kardeşlerinde özgürlük duygusu yoksa boşuna vaktini telef etme. Çünkü hayat suyu onların işine yaramaz, dedi.

Ahmetçik:

– Belki de yanıldım. Sizin sözlerinizden fazla bir şey anlamıyorum. Buradaki her şey rüyadaki gibi... Yorgun argın olduğum için şehire gitmeliyim.

Kız:

– Sen iyi kalpli bir delikanlısın. Eğer istersen evimiz kendi evin gibidir.

Ahmetçik'i yanına alarak evine götürdü ve annesine onun dileğini söyledi. Kızın annesi "Hoşgeldin. Buyrun konuğumuz olun ve yorgunluğunuzu çıkarın" dedi.

Ahmetçik'in çoban kıza aşkı günden güne çoğalı-

yordu. Birkaç gün şehirde gezdi, dolaştı. Sonra işsizlikten canı sıkılınca, gelip kızın annesine “Bir iş bulmak istiyorum” dedi.

– Ne iş yaparsın?

– Hiçbir şey! İki tane kolum var. Dediğiniz her işi yaparım.

– Hayır, canının istediği, üstesinden gelebileceğin işi.

Ahmetçik bir süre düşündükten sonra: “ Babamın şehrinde attar çırağıydım. İlaçları tanırım” dedi.

Kızın annesi: “Yolumuzun üstündeki attar bir çirak arıyordu. İstersen git yanına çalış” diye cevap verdi.

Ahmetçik: “Tabii, bundan iyisi can sağlığı.”

Kızın annesi:

– Sen tembel bir delikanlı olmadığına ve çalışmayı sevdiğine göre, istersen bundan böyle gel, burada bizimle kal, dedi.

Ahmetçik gündüzleri gidip attarın yanında çalışıyor, akşamları da çoban kızın evine dönüyordu. Yavaş yavaş okuma yazma öğrendi. Attarın müşterilerinin işlerini yapıyordu. İş de daha iyi oldu. Hatta çilingirlik ve marangozluk da öğrendi. Çünkü babası ona bir meslek öğrenmesini öğütlemişti. Sonra büyük bir düğün yaparak çoban kızla evlendi. Karısı ve yeni tanıştığı arkadaşlarıyla özgür ve mutlu bir yaşam sürdürüyordu. Ama tek üzüntüsü, babasının ve kardeşlerinin başına ne geldiğini bilmemesiydi. Kadife çiçeği ülkesine gelen her yabancıya sorular soruyor, babasından ve kardeşlerinden haber almak istiyordu. Ama şansı hiç yaver gitmiyordu. Nihayet günün birinde altın saçan ülkeden gelen ve kör olan bir attar müşteriyle dostluk kurup ağzını aradı. Kör ona:

– Küfür söyleme. Dilini tut. Senin sorduğun Kambur Hasenî değil, bizim peygamberimizdir. Önceki yıl ülkemize gelip mucizeler yarattı. Yani hepimiz yolumuzu sapıtmıştık. Körlük derdinden azap çeki-

yordum. Bizi kurtardı. Hepimizi teselli etti. Cenneti vaadetti ve bizleri bu utançtan kurtardı. Tüm halk can gönülden çalışarak onun için altın yıkıyorlar. Bize vaaz veriyor, bize yol gösteriyor. Şimdi gözümü tedavi ettirip buranın hayat suyundan almak için gelmedim. Çünkü yanımda bu sudan yeterince getirdim. Sadece bir çift yapma göz için geldim, dedikten sonra beline asılı küçük tulumu gösterdi.

Ahmetçik işin içyüzünü görerek dervişin sözünün doğru olduğunu anladı. Artık sesini çıkarmadı. Başka kimselerden de durumu araştırınca, Kel Hüseyinî'nin de mehtap ülkesinde o ülkenin insanlarını öldürmek, mallarını yağmalamakla meşgul olduğunu, altın ve dünya malı hırsının bu zavallıları kör ve esir ettiğini anladı. Kardeşlerinin haline acıdı ve kendi kendine "Gidip onları kurtarmalıyım" dedi. Ustası dükkâna gelince, ona:

– Usta, bir yıldan fazladır yanınızda çalışıyorum. Bu ülkeye geldiğim zamandan itibaren yaşamın ve özgürlüğün ne demek olduğunu anladım. Okuma yazma bilmiyordum, okur yazar oldum. Mesleksizdim, birkaç meslek birden öğrendim. Kör ve sağırdım. Gözüm kulağım burada açıldı. Özgür havada teneffüs etme zevkini, eğlenceyle çalışmayı burada tanıdım. Ama söz verdim, yarı babam bana rica etmişti. Sözümde durmam gerek. Şimdi sizden izin istiyorum, dedi.

Usta: "Ne yazık ki yanımdan gidiyorsun. Ama sen akıllı ve becerikli bir delikanlı olduğun için benden bir şey dile" dedi.

Ahmetçik: "Körlük ve sağlığın ilacını istiyorum" diye cevap verdi.

Ustası: "Bu bir şey değil. Bilmiyor musun, buranın suyuna altın saçan ve mehtap ülkelerinde hayat suyu diyorlar. Bu da onların körlük ve sağlıklarının ilacıdır. Bu sudan bir matara dolusu yanında götürürsen onların hepsini kurtarırın. Ama yapmak istediğin

iş oldukça tehlikeli. Çünkü körler ve sağırlar kadife çiçeği ülkesinin düşmanlarıdır ve halkımızın canına kastetmişlerdir. Sebebi de, biz altın ve gümüşe tapmıyoruz ve özgürce yaşıyoruz. Ama onlar, körlük ve sağırlıklarından dolayı kendi kendilerinin efendisi olmuyorlar” dedi.

Ahmetçik:

– Bunlara aklım ermez, gidip onları kurtarmalıyım, diye cevap verdi.

– Sen akıllı bir gençsin. Belki yapabilirsin. Her neyse, sana engel olmayacağım.

Ustası yüzünü öptü ve o da ustasıyla vedalaştı. Gidip karısı ve çocuklarını öptükten sonra altın saçan ülkeye doğru yola koyuldu.

Az gitti, uz gitti. Nihayet altın saçan ülkenin sınırına geldi. Zırhlı, miğferli, altından ok ve yayları olan birkaç kör bekçinin bir arada oturmuş, esrar çektiklerini gördü. Uzaktan bağırdılar:

– Hey yabancı! Sen kimsin? Ne için geldin?

Ahmetçik: “Ben Tanrı'nın bir kulu ve altın taciriyim. Yeni dine iman etmek için geldim” diye cevap verdi.

Bekçilerden biri “Aferin sana, temiz süt emmişsin, hoş geldin, safalar getirdin” dedi.

Ahmetçik ilk şehre ulaştığında tüm halkın kör, kirli, hasta ve fakir olduğunu, bunların, toprağı çıkarılmaktan çukurlaşmış nehrin kıyısında oturduklarını, daha çok hayvan inlerine benzeyen evlerine altın zincirlerle bağlanmış olduklarını, nasırlaşmış elleri ve çamurlu kollarıyla sabahtan akşama kadar devamlı nöbet tutan muhafızların kamçıları altında altın yıkadıklarını gördü. Toprak kuraklaşmış, hayvanlar oradan kaçmış ve ağaçlar kurumuştü. Tek eğlenceleri esrar çekmek ve içki içmektü. Bu insanların haline acıdı. Kavalını çıkararak, kadife çiçeği ülkesinde öğrendiğı bir şarkıyı çalmaya başladı. Büyük bir kalabalık etrafında toplandı. Ona içi altınla dolu keseler getirerek

toprağa kapandılar ve secde ettiler. Ahmetçik onlara "Sizin altınlarınıza ihtiyacım yok. Bırakın da sizi kör- lük derdinden kurtarayım. Ben kadife çiçeği ülkesin- den geldim. Yanımda da hayat suyu var" dedi.

Aralarında bir gürültüdür koptu. Daha sonra on- lardan bir grup hazırlandı. Ahmetçik de matarasını çıkararak hayat suyunu gözlerine sürdü. Hepsi gör- meye başladılar. Gözleri açılır açılmaz, yaşamlarında- ki felaketin durumundan dehşete kapıldılar ve kendi zenginlerine karşı cephe almaya başladılar. Zincirleri- ni kırdılar. Söylentiler ağızdan ağıza yayıldı. İri harf- lerle yayımlanan Hasenî'nin nutuklarını yaktılar. Ha- ber başkente ulaşınca Hasenî ve şahın paçaları tutuş- tu. Hasenî kuyudaki cücenin sözlerini hatırladı. Ona "Hayat suyundan uzak dur" demişti. Hemen, tüm gö- zü görenlerin ve özellikle kadife çiçeği ülkesinden, halkı din ve dünya yolundan saptırmak için gelen kâfirin yakalanıp, üzerlerine mum dikilmek suretiyle başkalarına ibret olsun diye şehir etrafında dolaştırıl- maları emri verildi.

Çarşı pazarda, Ahmetçik'i yakalayıp polise teslim eden her helal süt emmişe beş altın ödül verileceği hakkında tellal dolaştırıldı.

Tesadüfen Ahmetçik'i yakalayan kimse, mehtap ülkesinden köleci sağır bir tüccardı. Ahmetçik'in sağ- lam bir genç olduğunu görünce onun gençliğine acı- dı. Sonra da tamahı galip geldi. Çünkü onun için beş altından daha fazla para verecek müşteri bulunabile- ceğini düşündü. Böylece sesini çıkartmadı ve ertesi gün Ahmetçik'i satmak için köleler, cariyeler, zenci köle ve uşaklarla birlikte köle pazarına götürdü.

Tesadüfen mehtap ülkesi halkından, başka bir sa- ğır tacir Ahmetçik'i beğenerek onu yirmi altına satın aldı ve ertesi gün kafileyle birlikte mehtap ülkesine doğru yola koyuldu.

Yolda Ahmetçik deve yüklerinin rakı, esrar ve al- tın zincirlerle dolu olduğunu gördü. Bunlar mehtap

ülkesinden altın saçan ülkeye gidiyor, o taraftan da altın toprağı mehtap ülkesine götürülüyordu. Nihayet mehtap ülkesine geldiler. Ahmetçik vardıkları ilk şehirde oranın ahalisinin de mutsuz ve fakir olduğunu, sessiz ve kör bir şehir olduğunu gördü. Tüm halk sağır ve dilsizdi. Bundan azap çekiyorlardı. Bir avuç sağır, kör ve budala zengin onların el emeğini yiyordu. Her yer haşhaş tarlasıydı. İçki fabrikalarının bacalarından gece gündüz demeden duman yükseliyordu. Orada ne kitap, ne gazete, ne müzik, ne de özgürlük vardı. Kuşlar bu ülkeden kaçmışlardı. Bir avuç sağır ve dilsiz birbirlerine dolaşıyor, cellatlarının kamçı ve çizmeleri altında can çekişiyordu. Ahmetçik'in canı sıkıldı. Kavalını çıkararak hüüzün verici bir parça çaldı. Herkesin hayretle kendine baktığını, ancak sadece zayıf ve öldü ölecek bir devenin, kavaldan çıkan müziğe kulak verdiğini gördü.

Ahmetçik bu insanlara acıdı. Hayat suyunu birkaç kişiye içirdi. Suyu içenlerin kulakları duyar oldu ve dilleri çözüldü. Ne durumda olduklarını gördüler. Altın yüklerini nehre döktüler ve o gece birkaç içki fabrikasını ateşe verdiler, esrar tarlalarını çiğnediler.

Haber başkente gidince Kel Hüseyinî öfkeleni ve Ahmetçik'in yakalanmasını emretti. Ne kadar muhafız ve bekçi varsa şehre döküldü. Çok geçmeden Ahmetçik'i yakalayıp zincire vurdular. Başkalarına ibret olsun diye vücuduna mum dikilip, sokak sokak dolaştırılmasına karar verildi.

Ahmetçik bir köşede üzgün üzgün oturmuş, kendi haline şaşırıyordu. Ansızın kapı açıldı ve elinde yağ kandiliyle iki hizmetçi ona yemek getirdi. Ahmetçik zümrüdüanka tütünün yanında olduğunu hatırladı. Hizmetçiye, "Amcacığım, biliyorum, bu gece beni öldürecekler. Hiç olmazsa izin ver, dama çıkıp namaz kılayım ve tövbe edeyim" dedi. Zindancı sağır olduğu için anlamadı. Ahmetçik en sonunda derdini ona anlatabildi. Zindancı öne düştü ve onu dama çıkarttı.

Ahmetçik de zümrüdüankanın tüyünü çıkarıp kandile tutarak yaktı. Birdenbire gök gürleyip yer titredi. Bulutlar ve dumanlar arasından büyük bir kuş çıkageldi. Ahmetçik'i kanatları üzerine alarak Kaf Dağı'na doğru uçtu.

Mehtap ülkesinin halkı şaşkın şaşkın bakakaldı. Ulak hemen yola koyulup, haberi başkente ulaştırdı. Hüseyinî bu haberi duyunca çok öfkelen-di. Bütün bu karışıklıkların kadife çiçeği ülkesinin başı altından çıktığını anladı. Bu ülke, altın alışverişini yürürlükten kaldırmasının yanında, komşularının da işini bozuyor ve hepsinden kötüsü, halklarının gözünü kulağını açmak istiyordu. Üç karganın sözü aklına geldi. Hükümdarlık yapmak isterse hayat suyundan uzak durması gerektiğini söylemişlerdi. Oysa şimdi kadife çiçeği ülkesinden kendi halkına hayat suyunu hediye olarak getiriyorlardı. Bu nedenle kadife çiçeği ülkesine karşı, altın saçan ülkeyle gizlice anlaştı. Altından mızrak, gürz, hançer, kılıç, ok ve yay yapmaya başladılar. Ordularını hazırladılar.

Kambur Hasenî de altın saçan ülkede, kadife çiçeği ülkesi aleyhinde nutuklar çekiyor ve halkı savaşa davet ediyordu. Nihayet savaş ilan etti. Kel Hüseyinî de aynı gün öfke içinde al elbise giydi ve şu sözleri içeren bir savaş fermanı çıkardı: " Biz her zaman halkın barış ve selametini istiyorduk. Ama kadife çiçeği ülkesi iç işlerimize karışıp, halkımızı kışkırtıyor. Mesela geçen yıl sınırlarından, ülkemize bir hayat suyu taşı attılar. Daha önceki yıl Kaf Dağı'ndan bir parça bulut yükseldi ve hayat suyu yağdırdı. Bazılarının gözü ve kulağı açıldı. Dil uzattılar, ama karşılığını aldılar. Bu yıl da Ahmetçik'i bize gönderdiler. Ateş olmayan yerden duman çıkmaz. Kadife çiçeği ülkesi daima para düşmanı olmuştur. Görünüşte bizimle can dostu. Ama el altından halkın gözünü kulağını açıp, dünyanın düzenini bozmak istiyor. Eski dost ve komşumuz olan altın saçan ülke ile birlikte kışkırtma ve isyanları

kırıp, altın düşmanlarını yok etmeliyiz. Cennet ve ebedi hayat yolunu halka, zevku safa içinde yaşamayı bize açan körlük ve sağırlık yaşasın! Altın düşmanlarını ortadan kaldırmak boynumuzun borcudur” Hüseyinî başparmağıyla bu fermanın altını mühürlemişti.

Hüseyinî'nin bu fermanı ve savaş ilanı üzerine mehtap ülkesi ve altın saçan ülke, kadife çiçeği ülkesine gece baskını yaptılar. Kör ve sağır ordusu her tarafı yağmalamaya başladı.

Ama bu iki ülke, askerlerinin hayat suyunu içmemeleri, yüzlerine sürmemeleri, göz ve kulaklarının açılması için bir tedbir düşündüler. Asker çıkardıkları her şehirde hemen su depoları yapılmasını, bu depoların altın yıkamada kullanılan pis suyla doldurulmasını, askerlerine bu sudan verilmesini kararlaştırdılar. Bu karara göre her asker yanında bir su tulumu bulunduracak ve bunu ömür şişesi gibi saklayacaktı. Eğer su tulumunu kaybederse, hayat suyu içtiği suçuyla hemen öldürülecekti.

Her şeyden habersiz olan ve daha düne kadar elçilerinin dostluktan dem vurduğu kadife çiçeği ülkesi, şaşırarak alelacele bir ordu hazırladı ve onlara karşı gönderdi. Kör ve sağır ordusu çekirge sürüsü gibi kadife çiçeği şehirlerine döküldüler. İnsan öldürdüler, yağmaladılar, yaktılar, yıktılar, şehirleri yerle bir ettiler. Zorla halka esrar, içki ve altın veriyorlar, esirleri köle olarak kendi şehirlerine götürüyorlardı.

Ahmetçik de ok ve yayını alarak savaşa katıldı. Bir köşede pusuya yattı. Kör ve sağır komutanlar sağırların körler için görmesi, körlerin de sağırlar için işitmesi amacıyla yan yana duruyorlardı. Ahmetçik nişan alıyor, su tulumlarını deliyor, sonra birkaç arkadaşıyla birlikte, burçlarda kör ve sağır muhafızlar olmasına karşın, gece vakti bu depoları deliyordu. Her iki ordunun da getirdiği tüm sular akıp gitti.

Savaş uzun sürdü. Her taraf kan seli ve ceset yığını içindeydi. Ancak altın saçan ülkenin ve mehtap ülkesi-

nin silahları, kadife çiçeği ülkesinin çelik silahları karşısında dayanamadığı için orduları da çözüldü ve bozguna uğradı. Özellikle su depoları yıkılıp, sular yere akınca, orduları kadife çiçeği ülkesinin suyundan içmek zorunda kaldı. Böylelikle hepsinin gözü görür, kulağı duyar oldu. Yaşantılarının ne denli kötü olduğunu, şimdiye kadar bir avuç ahmak, kör ve sağırın aleti olduklarını, yaşam ve özgürlükten habersiz olduklarını anladılar. Zincirlerini kırarak, kendi ordu komutanlarını öldürdüler. Kadife çiçeği ülkesi halkıyla el ele verdiler. Sonra kendi şehirlerine döndüler. Kambur Haseni, Kel Hüseyini ve kendilerine bu utanç verici yaşamı hazırlayan tüm cellatları layık oldukları cezaya çarptırdılar. Altının esiri ve düşkünü olmaktan kurtuldular.

Ahmetçik de bu kez karısı ve çocuğuyla birlikte babasının yanına gitti. Ahmetçik'in hasretine dayanamayıp ağlamaktan kör olan babasının gözlerine hayat suyu sürdü. Babasının gözleri görür oldu. Mutluluk ve sağlık içinde yaşamaya başladılar.

Onlar erdi muradına, biz çikalım kerevetine.

PERİLER ŞAHININ KIZI

Periler şahının kızı efsane değildi. O kendi varlığında mevcuttu. Onun olduğu yerde gülmekten eser yoktu. Ağlama da yoktu. Keder olmadığı için sevinç de duymuyordu.

Günlerden bir gün periler şahının kızı, yuvasının bulunduğu yüksek bir dağ tepesinden göğe doğru uçtu. Yükseklere, daha yükseklere çıktı. Güneşi ululuğunun zirvesinde, mümkün olduğu kadar yakından seyretmek istiyordu. Derken ansızın fırtınalar zincirlerini kırdılar ve mağaralardan çıktılar. Kara bulutlar güneşi kapadılar ve her taraf karanlığa gömüldü. Yağmur, ve ardından lapa lapa kar yağmaya başladı. Fırtınanın uğultusu her yerde dolanıyor ve kar tipisi kimseye görme fırsatı vermiyordu. Kendini ayakta tutabilecek bir ağaç bile yoktu. Kuşlar yuvalarına sığınmışlardı. Pençe, gaga ve kanatlarıyla sert rüzgârın ısırmasından korunmaya çalışıyorlardı.

Periler padişahının kızı, yuvası olan tepeyi kaybetti. Zincirini kırmış fırtınalar onun çevresini sardılar, üzerine saldırdılar, kanatlarını kırdılar, yorgun argın ve yaralı bir halde bıraktılar. Oracıkta acı ve üzüntüsünden ağlayarak gözyaşı döktü.

Periler ülkesinin padişahı, kızının kaybolması ve

fırtınaların elinde esir olması haberini aldı. Öfkeyle kamçısını alıp göğe uçtu.

Bulutları okyanusun içine gömdü ve fırtınaları tekrar mağaralarına zincirledi. Kızını yuvasına döndürdü. Saraydaki perileri kızına bakmakla görevlendirdi. Yaralarına merhem sürdüler. Sonunda eski gücünü, kuvvetini kazandı ve kırık kanatları yeniden bitti.

Zaman eskisinden daha çabuk geçti. Güzel, görkemli günler yeniden geldi. Her şey sessiz ve durgundu. Ne gökyüzünde bir bulut, ne havada bir esinti vardı. Periler şahının kızı zirveye oturmuş, mavi okyanusa bakıyordu. Ne bir dalga vardı, ne de bir heyecan... Ağaçların genç yapraklarında hiçbir kıvılcık bile yoktu.

Bütün bu sessizlikten, periler şahının gönlünde bir üzüntü belirdi. Tekrar ağladı... Periler şaşırarak ülke padişahına haber verdiler.

Periler şahı, büyüücülere, fırtınaların içinden bir esinti çıkarıp onun yanına götürmelerini emretti.

Sabahleyin bir esinti çıktı ve periler şahının kızının kanatlarına buseler kondurdu. Okyanusta küçük dalgalar oluştu. Ağaçların yaprakları kıvılcık olmaya, hafif hafif uğuldamaya başladı... Azamet ve görkem en üst noktasına ulaştı.

Periler şahının kızı güneşi tekrar seyretmek için zirveden göklere kanatlandı. Yüksekçe, daha yüksekçe çıktı. Fırtınaların esiri olup, mücadele, yenilgi ve âcizlik zevkini tattığı yerlere çıktı. Fırtınayı heveslendirdi. Ama fırtınalar zincire vurulmuştu. Kız bu sessizlikten dolayı acı acı ağlıyordu. Kanatları ağlamaktan ıslandı, gevşedi ve zirveye geri döndü. O bundan böyle bir daha hiç gülmedi.

Periler münakaşa ettiler. Rüzgârlar hareketsiz kaldılar. Yeniden her tarafı sessizlik ve keder kapladı. Periler ülkesinin padişahı zamanın sırtına sert bir kamçı vurdu ve daha süratli hareket etmesini emretti.

Böylece zamanın akışı kızın yüreğinden kederi alıp götürecekti. Fırtınaya, dev gibi dalgalar oluşturacak şekilde okyanuslarda esmesini, esintiye de sabahları genç yapraklarla uğuldamasını söyledi. Bu ümitle periler her gün zamana yeni bir renk katacak, nihayet periler şahı kızının dudaklarında gülücükler yeşerecek ve onun bir daha ağlamadığını göreceklerdi.

YAĞMUR, GÜNEŞ VE ÇİNİ MASALI

Belki bin beş yüz yıl önce, belki iki bin yıl önce, belki de çok daha önce, Kâşân kenti yakınında Râvend adlı bir köyde, Gorgin adında bir ressam yaşardı. Gorgin çok hünerli bir ressamdı. Yalnız Râvend köylüsü değil, belki Kâşân, Yezd, Erâk, Isfahan ve İran'ın diğer pek çok şehir ahalisi onu iyi tanır ve ona saygı duyarlardı.

Ressam Gorgin'in, resim ve boya yapımında ona yardım eden Behram adlı bir oğlu vardı.

O devirde Kâşân kentinde Pîrân adında bir bey vardı. Pîrân iyi ve şefkatli bir hükümdardı. Daima halkın huzur ve mutluluğunu düşünür, onlara sâkin ve güzel bir yaşam hazırlamaya çalışırdı.

Bir gün Pîrân'ın yardımcılarından biri ona "Beyim! Kâşân halkı ile bu yöre köylüsünün sana söyleyecek sözleri, şikâyetleri, dertleri ve önerileri var. Ama hepsiyle ayrı ayrı görüşüp konuşman mümkün değil" dedi.

Pîrân "Bu işin mümkün olması için ne yapmak gerek?" diye sordu.

Yardımcısı "Senin sarayın küçük. İnsanları bir bir sarayına davet edecek olsan, öteki işlere vakit kalmaz. Emir ver, 'şehir salonu' adıyla büyük bir salon yap-sınlar. Pazartesi, Salı, Çarşamba veya haftanın diğer

ğunlerinde halkın o salona toplanmalarını iste ve sen de orada soru ve dileklerini cevaplandır” dedi.

Bey “Bu çok güzel bir düşünce. Ama bu iş için çok para harcamamız gerek. Oysa bu parayla daha iyi işlerin yapılabileceğini düşünüyorum” dedi.

– Beyim! Halkımız böyle bir salon istiyor. Bu yüzden bu binanın yapılmasına yardım etmek istiyorlar.

– Pekâlâ, biz de hazinedeki paramızla yardım ederiz.

Bunun üzerine şehire tellal çıkarttılar. Tellallar halka “Kâşân hâkimi Emîr Pîrân, halkın içinde toplanıp sözlerini söyleyecekleri bir salon yaptırmak istiyor. Gücü yeten bu işe yardım etsin” dediler.

Ahali bunu yürekten kabul etti ve binanın yapılmasına başlandı.

Bu sırada, salonun yapılış haberi Râvend ahalisinin kulağına gitti. Gorgin oğlunun elinden tutup şehire geldi. Bey’in yanına gidip “Ey iyi Bey! Ben Resam Gorgin’im. İnsanlar benim resimlerimi severler ve beni iyi tanırlar” dedi.

– Ey Gorgin! Ben de seni iyi tanır ve resimlerini beğenirim. Şimdi söyle bakalım, benden nasıl bir yardım istiyorsun.

Gorgin “Şehir duvarlarını resimleme izni istiyorum. Bu salonun kapı ve duvarlarına güzel resimler yapabilirsem, benden geriye güzel bir anı kalacaktır” dedi.

– Güzel bir düşünce! Ama salonun iç duvarlarını resimlersen, insanlar konuşmak için salona geldiklerinde, resimlerinin güzelliği karşısında görüşme yapamayacaklar.

– Ey akıllı Bey! Söztin doğrudur. Ama ben salonun dış duvarlarını resimleyeceğim.

– İstediyğin zaman başlayabilirsin.

Böylece Gorgin ve Behram, Râvend köyüne döndüler. Ressamların, şehrin büyük salonunun dış du-

varlarını resimleyeceği ve resimlerinin dünya var oldukça duvarlarda kalacağı müjdesini Râvend halkına verdiler.

O devirlerde ressamın bitkileri kaynatarak boya yaparlardı (Bugün de pek çoğu bu işlemi yapmaktadır.)

Gorgin ve Behram, Kâşân çevresindeki kır ve ormanlarda bitki aramaya başladılar ve pek çok boya otu topladılar. Onlar kökboya, nar kabuğu, ceviz kabuğu, kırmızı boya ve benzeri şeylerle boya yapıyorlar, susam ve keten tohumu gibi bitkilerden yağ çıkarıyorlardı. Yeteri kadar boya ve yağ hazırlanınca Gorgin ile Behram boya ve çalışma aletlerini alıp şehire geldiler, çalışmalarına başladılar.

Gorgin önce bütün duvarlara desenler çizdi: Çiçek ve bitki dolu bahçeler, canlılarla dolu ormanlar, ördek, kaz ve balıkçılarla dolu gölcükler...

Sonra boyamaya başladı. Her gün güneş batarken Kâşânlılar toplanıyor, ressamın hünerini görüyor ve onu teşvik ediyorlardı. Bazen de Kâşân Beyi ile yardımcılarını Gorgin'i görmeye geliyorlar, ressam ve küçük oğlunun büyük bir ümit ve sevinç içinde nasıl çalıştıklarını seyrediyorlardı.

Bey "Gorgin! Biz birkaç yıldan fazla yaşamayız. Ama senin resimlerin binlerce yıl yerinde kalır, böylece bizim sevinç ve gurur kaynağımız olur" diyordu.

– Beyim! Bu benim dileğimdir. Ben ve oğlum bundan fazla bir şey istemiyoruz.

Ressam, bitirdiği her bölümün üzerine bir perde örtüyordu. İşi bittiği zaman bu perdeleri kaldıracak ve resimlerinin bütün güzelliği bir anda ortaya çıkacaktı.

Nihayet dört ay sonra, Gorgin ve Behram'ın işi bitti. Günün birinde bütün perdeleri kaldırdılar. Emîr Pîrân, yardımcılarını, Kâşân ve yakın kent ahalipleri topladılar; Gorgin'in güzel ve parlak resimlerini gördüler. Ressamı ve onun küçük meslektaşını alkışlayarak kutladılar.

Râvend halkı da, köye götürmek üzere Gorgin ve oğlu için iki atlı güzel bir araba gönderdiler. Gorgin ve Behram sevinç ve gururla köyelerine döndüler.

İki üç ay sonra Behram ile babası alışveriş için Kâşân kentine geldiler. Behram babasına "Sen pazar-da alışveriş yaparken, izin ver de salona gidip resim-lere bir bakayım" dedi.

Babası "Git ama çabuk dön" dedi.

Tesadüfen mevsim sonbahardı ve soğuk bir rüzgâr esiyordu.

Behram yağmurun altında salona doğru yola ko-yuldu.

Salona yaklaştığında bir de ne görsün?!

Hiç inanmayacağı bir şey!

Yağmur bazı boyaları eritip akıtıyordu; özellikle hayvan ve kuşların göz renklerini!

Çocukcağız çok üzüldü. Gözlerinden yaşlar aka aka pazara koştu, babasını bulup uzaktan seslendi:

– Baba, ördekler ağlıyor! Ceylanlar ağlıyor! Büt-ün boyalar akmış!

Gorgin geri dönüp şaşkınlıkla sordu:

– Ne diyorsun Behram? Söylediğin bu sözler de nedir? Hangi ördekler, hangi ceylanlar?

Behram "Salonun duvar resimleri baba! Yağmur boyalarını eritip yok ediyor. Kuşlar ve diğer hayvan-ların gözlerine kullandığın boyalar iyi boya değil. Şe-hir halkı bize gülüyor, bizimle alay ediyorlar. Bir şey-ler düşün baba! Çabuk ol!" dedi.

Gorgin hemen heybesini alıp salona doğru yola koyuldu. Resimleri gördü. Evet, yağmur yapacağını yapmıştı. Ressam Gorgin biraz düşündükten sonra oğluna "Üzülme oğlum, ben onları düzeltirim. Yağ-murun bazı boyaları sileceğini bilmiyordum. Ben on-ların hepsini düzeltirim" dedi.

Gorgin tekrar işe koyuldu. Uzun süre çalıştı, akan boyaları sildi. Resimleri ilk günkü gibi düzeltti. Yağmurun bozmayacağı yeni yağlı boyalar yapmaya

çalıştı. İşi bittikten sonra da Râvend'e döndü.

Sonbahar geçti.

Kış geldi.

Salonun duvarlarına sürekli yağmurlar yağdı ve boyalara hiçbir şey olmadı. Gorgin ve Behram ara sıra Kâşân'a geliyorlar, salonu görmeye gidip resimlere bakıyorlardı.

Behram sevinçle babasına "Bak, yağmur resimlerini bozamıyor. Resimlerine ne yağmur, ne de başka bir şey zarar verebiliyor" dedi.

Bir gün Gorgin ile Behram evde oturmuş resim yaparlarken, postacı gelip Gorgin'e bir mektup verdi.

Ağustos ayı ve yazın ortasıydı.

Kâşân Beyi mektupta Gorgin'e şöyle yazmıştı:

"Ey ressam! Gel de resimlerini gör. Kâşân halkının salonunu berbat etmişsin!"

Behram ile Gorgin, endişeli ve üzgün olarak yola çıktılar, salonu görmeye gittiler.

Bir de ne görsünler?! Hiç inanamadıkları bir şey!

– Ah baba! Kuşların kanatları, ceylanların ayakları, ağaçların dalları.. her şey çatlamış.. her şey!

– Evet oğlum, doğru. Güneş.. güneş.. Bu güneş benim boyalarımın daha kuvvetli. Güneşin sıcaklığı boyaları çatlatmış.. Ne yapabilirim?

Bey, Gorgin'i sarayına çağırarak ona "Kâşân ve bu yöredeki köylerin ahalisi, hepsi yardım ederek güzel bir salon yaptılar. Ama şimdi bu salon bir harabe-ye döndü. Bu da senin kabahatin! Bilmediğin bir işe girişmeye hakkın yoktu! Şehir salonunun duvarlarını bozmuşsun!" dedi.

Gorgin başını öne eğip sustu. Ama oğlu cevap verdi:

– Beyim! Babam şimdiye kadar yağmur ve güneşe açık olan resimler yapmamıştı. Onlar çok etkilidirler. Babamın resimleri evlerin içindedir. Bu yüzden hiçbir kusur olmuyor.

Bey "Evladım, dediğin doğru. Baban bizden ücret

de almadı. Ama halkın para vererek yaptığı salonu çirkinleştirip bozdu. Bu ressam cezalandırılmalı” dedi.

Ama Behram'ın aklına başka bir şey geldi.

– Ey güzel Bey! Babama bir fırsat ver. Belki yağmur ve güneşe dayanıklı, hiçbir şeyin yok edemeyeceği, akıtmayacağı, çatlatıp bozamayacağı boyalar yapabilir.

Pîrân cevap verdi:

– Peki, kabul ediyorum. Size bir yıl süre tanıyorum. Bir yıl yeterli mi?

Gorgin “Evet Beyim. Bir yıl benim için yeterlidir” dedi.

Böylece Gorgin ve Behram üzgün bir şekilde köye döndüler.

Gorgin'in karısı, kocası ile oğlunun bu haline çok üzüldü.

Behram babasına “Bir yıl... bir yıl vaktimiz var. Bu süre içinde çok dayanıklı boyalar yapabiliriz” dedi.

Ertesi sabah işe koyuldular. Pek çok bitki topladılar. Bitkilerin köklerini topraktan ayırdılar. Meyve kabuklarını bir araya koyup kaynattılar. Her şeyi denediler.

Boyaları pişirilmiş toprağa sürüp şelaleye tutuyor, ya da güneş altında bekletiyorlardı. Boyalar çatlıyor, uçuyor, ufalanıp dökülüyorlardı.

Bütün bunlara karşın Gorgin ve küçük oğlu bir gün bile işi bırakmadılar.

Ne zaman Gorgin yorulacak olsa Behram “Baba, mutlaka bulunur, mutlaka. Bak, güneş ve yağmur gökyüzünün rengini yok edemiyorlar. Gökyüzü daima mavi. Bulutlar gelip geçiyorlar, ama gökyüzünün rengi hiç bozulmuyor. Bak baba! Taşın rengi hiç değişmiyor. Yağmur ve güneş taşın rengine bir şey yapamıyor. Gökyüzüne bir şey yapamıyor. Taş ve gökyüzündeki gibi boyalar bulmalıyız” diyordu.

Ve babası tekrar kalkıp işe başlıyordu.

Aradan sonbahar geçti.

Kış geçti.

İlkbahar ve ardından yaz geldi.

Büyük boya kazanı ocakta durmadan kaynıyordu. Ressam yeni şeyler bulmuştu. Hatta bu işte cam tozu kullanıyordu. Boyaları cam tozuyla karıştırıp kaynatıyordu. Ama güneş yine de yapacağını yapıyordu.

Bir gün evin kapısı çalındı. Ressamın karısı kapıyı açtı.

Üç asker Gorgin'i görmeye gelmişti.

– Ey Ressam Gorgin! Acaba yağmur ve güneşe dayanıklı bir boya yaptın mı?

– Selam ey iyi askerler! Ben böyle bir boya yapmadım.

– Öyleyse bizimle birlikte Kâşân'a gitmelisin.

– Sizinle Kâşân'a gideyim. İzin verin de şu kazanı yere indirip, üstümü değiştirileyim.

Gorgin titrek elleriyle kazanı ocağın üzerinden aldı. Ama kazan sarsıldı ve ocağa biraz boya döküldü.

Behram ağlayarak babasına bakıyordu.

– Baba! Biz bu boyayı bulacağız. Bey'e neler yaptığımızı söyle. Nasıl boyalar yaptığımızı ar bir fırsat daha iste.

Gorgin ile askerler uzaklaştılar.

Behram ocağın başına döndü ve oracakta yere çömeldi.

Ateş yavaş yavaş sönyordu.

Ocağın kenarında, ateşin yakınında şeffaf mavi bir şey parlıyordu.

Behram mavi boyaya baktı, baktı, bir daha baktı. Bir parça açık mavi parlak boyaydı gördüğü!

– Bu da ne?

Behram madenî bir şiş ile mavi boyayı ocağın kenarından kazıyıp çıkardı. Ocağın pişirilmiş toprağı ona yapışmıştı. Renk, taş ve gökyüzününkü gibiydi. Behram bir parça boya aldı. Koşarak pınarbaşına gitti ve onu suya tuttu. Akşam olana, sabah olana kadar

orada oturdu.

Behram sabahleyin suya bakınca mavi boya parçasının şeffaflık ve bütün güzelliğiyle durduğunu gördü.

Çocukcağzı hemer eve koştu, elbiselerini giydi. Bir ata binip şehre koşturdu. Dosdoğru Kâşân Beyi'nin sarayına gitti.

– Ben Bey'le konuşmak istiyorum.

– Bey, şehrin büyük salonunda. Oraya gitti.

Behram oradan salona gitti.

Bey makamına oturmuş, halkla görüşme yapıyordu. Gorgin de bir köşeye oturmuştu. Ahali, Gorgin'i nasıl cezalandırmak gerektiğini konuşuyordu.

Behram yüksek sesle "Ey Kâşân Beyi! Bana da konuşma izni ver" dedi.

– Söyle oğlum, ne istiyorsun?

– Ben Ressam Gorgin'in oğluyum. Babam, güneş ve yağmura dayanıklı boyayı bulmuştur. Onu serbest bırakın da salonun duvarlarını resimlesin.

– Ama baban biraz önce böyle bir boyayı bulmadığını söyledi.

– Babamın haberi yok. Onun boya kazanında taş ve güneşe dayanıklı bir boya var. Hiçbir şey onu etkilemiyor. Hiçbir şey.. Hatta ateş bile yakmıyor onu.

– Gorgin, oğlun yalan söylemiyor değil mi?

– Beyim! Oğlum yalan söylemez. Ama ben böyle bir boyanın varlığından habersizim.

– Baba, ben denedim. Söz veriyorum, her şey düzelecek. Bir hafta daha süre iste.

Ahali "Beyim! Ona süre tanı. Gorgin kaçmak isteseydi, bir yıl içinde çoktan kaçmış olurdu" dediler.

Böylece Gorgin ve Behram salondan çıkıp ata bindiler. Behram babasının arkasına oturdu ve ellerini babasının beline doladı.

Yolda Gorgin yüzünü Behram'a çevirip "Nasıl oldu?" diye sordu.

Behram "Baba, boyayı ocağın içinde pişirmeli"

diye cevap verdi.

– Peki bu iş nasıl yapılabilir?

– Boyayı kaynattıktan sonra pişirilmiş toprak üzerine sürüp ocağın içine koymalıyız.

– Oğlum bu iş imkânsız.. sen yanılıyorsun.

– Ben yanılmıyorum. Eve gidelim de her şeyi sana göstereyim.

Baba oğul eve vardıklarında hemen işe başladılar. Boya kazanını ateşe koydular. Boyayı kaynattılar. Sonra küçük çamur parçalarını ocağın içinde pişirdiler, boyayı onun üstüne sürdüler. Tekrar ocağa, ateşin karşısına koydular.

– Gökyüzü gibi, taş gibi.. öyle değil mi baba?

– Sanırım öyle. Ama salonun büyük duvarlarını ocağın içine koyamayız.

– Bu işin bir çözüm yolu vardır. Biz de çözüm yolunu buluruz.

Ve birkaç gün sonra çözüm yolu bulundu.

Gorgin “Küçük resim parçalarını burada hazırlar, ocağa koyup pişiririz. Sonra da aynı parçaları şehire götürüp salon duvarlarına yan yana yapıştırırız” dedi.

– Doğru söylüyorsun... doğru söylüyorsun.

Bin beş yüz ya da ikibin yıl sonra o salondan geriye bir iz kalmamışsa da, İran'ın her yöresinde güzel renkli çinilerle süslenmiş, yaşı yüzlerle sayılan pek çok bina görülür.

Çiniyi ilk yapan ressamın adı bilinmese bile, bütün dünya halkı çiniciliğin çok eski bir İran sanatı, güzellik, kalıcılık ve hayat dolu bir sanat olduğunu bilir. Gökyüzü güzelliğinde, taş sağlamlığında, yağmur ve güneşe karşı daha dayanıklı bir sanat.

DÜNYANIN EN TEMİZ EVİNE SAHİP OLMAK İSTEYEN KADIN

Küçük bir evde yaşlı bir kadın yaşardı.

Yaşlı kadın her zaman "Dünyanın en temiz evine sahip olmak istiyorum" derdi.

İşte bu yüzden, sabah akşam demez, evi ve küçük bahçesini silip süpürürdü.

Ama yine de ev istediği gibi temiz kalmazdı.

Daha bir tarafın tozunu almadan öteki taraf tozlanırdı.

Hiçbir şey pırıl pırıl parlamaz ve yaşlı kadın ne yapacağını bilemez olurdu.

O kendi kendine "Yani insanın çok temiz bir evi olamaz mı?" der dururdu.

Sonra oturup üzülürdü.

Bir gün yoldan geçen, görmüş geçirmiş bir ihtiyar adam yaşlı kadının köyüne gelip, ona misafir oldu.

İhtiyar adam, yaşlı kadının faraşla süpürgeyi elinden bırakmadığını, bırakacak olsa bir parça ıslak bez alıp öteyi beriyi sildiğini gördü.

İhtiyar adam "Kardeşim! Neden bu kadar silip süpürüyorsun? Neden biraz soluk almıyorsun?" diye sordu.

Yaşlı kadın "Dünyanın en temiz evine sahip olmak istiyorum, ama ne yapmam gerektiğini bilmiyorum. Çok temiz bir evin olsun istiyorsan, her iki tarafındaki komşulardan evlerini temiz tutmalarını rica etmelisin. Onların evi temiz olmadıkça senin evin ne temiz olur, ne de tozsuz topraksız kalır. Neden mi? Çünkü rüzgâr, komşularının evlerindeki tozu toprağı senin evine taşıyor ve bütün zahmetin boşa gidiyor" dedi.

Yaşlı kadın ertesi sabah mantosunu giyip komşularına gitti.

Selam verip hal hatır sorduktan sonra olup biteni anlattı onlara. Daha sonra da evlerini temizlemelerini rica etti.

Komşular yaşlı kadının dileğini kabul ettiler. Ama iş bu kadarla bitmedi. Neden mi? Çünkü onların da yaşlı kadın dışında başka komşuları vardı. Böylece onlar da öteki komşularına gittiler. Öteki komşular da yaşlı kadının komşularının dilediklerini kabul ettiler... Tabii onların da başka komşuları vardı.

Böylelikle günden güne daha çok ev temiz oldu. Sokaklar tertemiz, bahçeler tertemiz ve yaşlı kadının köyü tertemiz oldu.

Yaşlı kadın yalnız köyün temiz evlerinden birine değil, hatta belki dünyanın en temiz evlerinden birine sahipti.

Şimdi artık onun ip eğirecek, bir şeyler dokuyacak, misafirlığe gidip iki laf edecek ve evinin bahçesinde çiçek ve sebze yetiştirecek vakti vardı.

Mehdoht Dovletâbâdî

PERİ

O gün öğleden sonra yıl değişiyordu. Her sabah erkenden hazırlanıyordu. Her tarafta hareket vardı. Bütün çocuklar sabahtan yeni elbiselerini giymişlerdi. Konuşup gülüşüyorlardı. Ama küçük bir kızın bunlara aldırdığı yoktu. Sanki bayrama küsmüştü. Bu kızın adı Peri idi. Peri bir evde çalışıyordu, ama onun bu dünyada kimsesi yoktu. Bir gün burda, iki gün şurdaydı. Kendisine ait olan bir yeri yoktu. Bayram gecesi ne banyo yapmış, ne de giysilerini yıkamıştı. Oyun oynayıp konuşmak gelmiyordu içinden.

Peri yürümeye başladı. Gide gide bir pınarın yanındaki ağaca geldi. Birazcık ağacın altında oturdu. Güneş hanım tam tepedeydi. Bazen bulutlar yolunu kapatıyorlar, ama güneş hanım yavaşça aralarından sıyrılıyordu. Kargalar, yukarıda ağaçlara konmuş, her tarafı kolaçan ediyorlardı. Serçeler cik cik ötüşüp, o yana bu yana uçuyorlardı.

Pınarın öte yanındaki çimenliklerde güvercinler yem arıyorlardı. Otların arasındaki şakayık çiçekleri hafif bir rüzgârla saplarının üzerine eğiliyorlardı. Yüzleri yere değiyor, ama tekrar kalkıp gülümsüyorlardı. Pınarın suyu ırmağa dökülüyor, şırıl şırıl ses çıkarıyordu. Badem ağaçları pembe çiçeklerle doluydu.

Peri ansızın bir ses duydu. Esintinin mi, yoksa kuvvetli rüzgârın mıydı, bilmiyordu. Ama o sesin “Küçük Peri! Neden oturup kaldın öyle? Kalk. Biz hepimiz senin dostlarınız ve seni seviyoruz. Senin yüzün de güneş kadar güzel. Kara bulutlar gibi yüzünün asık kalması doğru mu? Üzüntüden kaçmalısın” dediğini duydu.

Peri pınarın başına gidip bir avuç suyla yüzünü yıkadı. Su “Yıka, yıka, iyice yıka. Ayaklarını da yıka. Ellerini de yıka. İyi yıka” dedi.

Peri güldü. Başını, boynunu da yıkadı. Sonra giysilerini yıkadı. Güneş hanım kızlarından birkaç tane-sini ışınlarına bindirip aşağıya gönderdi. Güneşin kızları Peri'nin giysilerini çabucak kuruttular. Peri giysilerini giydi. Ne kadar da güzel ve tertemiz olmuştu! Bu iş hoşuna gitti ve güldü.

Çiçekler gülüp daha da açıldılar. Yer biraz daha ısındı, kırlar yemyeşil oldu. Sanki ağaçlar, serçeler, gökyüzü, yer ve her şey Peri ile konuşuyordu. Uzak-tan çocukların gülüş sesleri geliyordu.

Peri, hepsiyle bayramlaşmak, konuşup gülüşmek için koşa koşa çocukların yanına gitti.

HİÇLER ŞEHRİNİN KIZI (Kirman bölgesinden bir masal)

Bir varmış bir yokmuş.

Hiçler şehrinde bir kız vardı. Bir gün eli yaralandı. Yarası iyileşmeye başladıktan birkaç gün sonra, merhem ve ilaç alıp yarasına sürmek için halasına gitti. Halası "Bende merhem yok" dedi. Onun yerine iki yumurta verdi kıza.

– Bu yumurtaları pazara götürüp sat ve parasıyla attardan merhem al, dedi.

Şimdi dinleyin bakın, kızcağız başından geçenleri nasıl anlatıyor:

Pazara giderken yolda yumurtalarımı kaybettim. Çok üzüldüm. Elimi keseye soktum. Kesenin dibinde bir kuruş buldum. Sonra yumurtaları bulmak için o bir kuruşu bir adama verdim. Adam bana iğneden bir minare yaptı. Minareye çıktım. Şehrin dört bir yanına baktım. Yumurtalardan birinin tavuk olup bir ihtiyarın evinde dolaştığını gördüm. İkinci yumurta horoz olmuş, bir köyde harman biçmekle meşguldü. Önce "Gidip horozu alayım" dedim. Minareden aşağıya indim. Köye gittim. Oraya varınca, horozumun kendisi için çalıştığı çiftçiye:

– Horozumu ver. Ayrıca sana çalıştığı kadarının

ücretini de ver, dedim.

Uzun tartışmalardan sonra, çeltik ekili tarlanın ürününden bana bir öküz dengi hak vermesinde anlaştık. Harman kaldırıldıktan sonra yirmi beş batman pirinç benim payıma düştü. Pirinçleri götürmek istedim. Çuvalım yoktu. Bir pire öldürdüm. Derisinden çuval yaptım. Pirinçleri içine doldurup horozun sırtına yükledim. Yürümeye başladım. Çok pirincim olduğu için pirinç ticareti yapmaya karar verdim. Şehirden çıktım. İki konaklık yol gittim. Bir de baktım, horozun sırtı pirinç yükünden yara bere olmuş. Orada bulunanlara:

– Bu yaranın ilacı nedir? diye sordum.

– Ceviz içini kavurup horozun sırtına sürersen yarası iyileşir, dediler.

Bir ceviz içini kavurdum. Yarası iyileşsin diye sırtına koydum ve yattım. Sabah uyandığımda bir de ne göreyim? Horozun sırtında kocaman bir ceviz ağacı bitmiş! Çocuklar ağacın etrafına toplanmışlar, ceviz düşürüp yemek için ağaca taş ve kesek atıyorlar! Ağacın dalına çıktım. Ağaçta yüz eşek yükü taş ve kesek toplandığını gördüm. Bir keser bulup, yer dümdüz olana kadar kesekleri parçaladım. Burasının salatalık ve karpuz ekimi için uygun olduğunu gördüm. Bir parça salatalık ve karpuz tohumu ektim. Ertesi sabah pek çok salatalık ve karpuz bitmişti. Bir karpuz koparıp kesmeye başladım. Karpuzu keserken çakım kayboluverdi. Belime bir hamam peştamali bağlayıp çakımı bulmak için karpuzun içine girdim. Çok büyük ve kalabalık bir şehir gördüm orada. O şehrin çarşısına gittim. Aşçı dükkânında bir dinar verdim, biraz çorba satın aldım ve içmeye başladım. Çorba o kadar lezzetliydi ki kâsesini bile yaladım. Kâseyi o kadar yaladım ki, inceldi, inceldi, neredeyse delinecekti. Bir de baktım kâsenin dibinde bir kıl belirdi. Kılı alıp dışarı atmak isterken, kılın ardından bir deve yuları çıktı. Yuları çektim. Arkasından yedi katar deve geldi.

Develerin hepsi tam teçhizatlıydı. Birbiri ardı sıra geldiler. Çakım da en arkadaki devenin kuyruğuna bağlanmıştı.

Masalımız burada bitti, ama serçecik daha evine gitmedi.

Masal deyince akla gelen
Doğu'nun o büyölü ortamları...
Cinler, periler, taşlar, yüzükler,
padişahın yakışıklı oğlu,
şahın güzel kızı, saraylar, altınlar,
iyiler ve kötüler...
İran Masalları'nda
hayal ve gerçek bir arada...

ISBN 975-363-396-3

9 789753 633963

TEMA

TÜRKİYE ÇÖL OLMASIN!
(0212) 281 10 27